

Рівненський державний гуманітарний університет

Філологічний факультет

Кафедра практики німецької та французької мов

ДИПЛОМНА РОБОТА

освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

на тему:

**«ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ»**

Виконала: студентка VI курсу, групи ІМ-61
спеціальності

014 Середня освіта. Мова і література
(німецька)

Данілова Ю.І. _____

Науковий керівник:

Кандидат педагогічних наук, доцент

Джава Н.А. _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	
1.1. Особливості інноваційних форм організації навчання як засобу розвитку мовленнєвої компетенції учнів.....	5
1.2. Особистісно-орієнтований та діяльнісно-орієнтований підходи як пріоритетні напрями навчання німецької мови.....	18
1.3. Інтеракція як процес побудови соціальних зв'язків на уроці німецької мови.....	31
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ	
2.1. Методичні основи та критерії застосування інноваційних форм організації навчання німецької мови.....	39
2.2. Інноваційні форми організації навчання німецької мови та вправи для їх реалізації.....	50
2.3. Експериментальна перевірка використання технології інтерактивного навчання на уроці німецької мови як іноземної.....	58
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	68
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Щоб справлятися з сучасним стилем життя, людина повинна постійно вчитися, а навчання для неї повинно бути цікавою і природною справою. Основні завдання загальноосвітньої школи включають формування в учня здатності діяти та досягати успіху в ситуаціях, які відповідають загальній глобалізації суспільства, що стрімко розвивається, і створюють загальну систему універсальних знань, умінь, навичок, розвитку особистої відповідальності та первинних компетенцій, які визначають сучасний атрибут освіти.

Сучасна школа висуває свої критерії та зобов'язує вчителя активно використовувати різноманітні інноваційні форми організації навчання у навчально-виховному процесі. Єдність розвивальної, навчальної та виховної діяльності забезпечується лише повним їх застосуванням.

Мотивація до навчання – одна із головних умов реалізації навчально – виховного процесу, а її основним джерелом є інтерес самого учня. Лише в результаті захоплення, згаданого попередньо, рівень активності учбової діяльності значно зростає.

Сьогодні ми створюємо картину досить цікавого та історично складного часу – у наших руках реалізація національної моделі навчання, яка є частиною глобальної системи освітньої діяльності учнів. В результаті в процесі навчання вчитель намагається урізноманітнити та збагатити свій урок німецької мови інноваційними формами організації навчального процесу, адже його завдання полягає не лише у подачі нового матеріалу, а й у успішному оволодінні інформацією. Саме інноваційні форми організації навчання стимулюють необхідність учня в реалізації свого потенціалу.

Аналіз літературних джерел показує, що проблема використання різних інноваційних форм організації освітнього процесу при вивченні німецької мови є достатньо розробленою. Не виявлено протиріч між потребами практики та науковим обґрунтуванням їх впровадження.

З цієї причини, зважаючи на **актуальність і важливість** даної проблеми, обрано тему дослідження: **«Інноваційні форми організації навчання іноземної мови у практиці сучасної школи»**.

Об'єктом дослідження є процес впровадження інноваційних форм та методів навчання на уроках іноземної мови.

Предметом дослідження є інноваційні форми організації процесу навчання у практиці сучасної школи.

Мета роботи полягає у дослідженні використання інноваційних форм роботи у навчанні іноземної мови у сучасній школі, а також у з'ясуванні їх ефективності у поєднанні з традиційними підходами.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання таких **завдань** :

1. Дослідити поняття інноваційні форми навчання, їх вплив на навчально-виховний процес у школі;
2. Проаналізувати систему використання інноваційних форм та методів роботи на уроках іноземної мови;
3. Уточнити можливості використання Інтернет-контенту в процесі навчання іноземної мови;
4. Розглянути застосування проектних форм роботи для навчання іноземної мови;
5. Визначити вплив інноваційних форм організації навчання на навчально-виховний процес.

Для вирішення поставлених завдань передбачається використати такі **методи дослідження** :

1. емпіричні (експеримент, спостереження та опис);
2. теоретичні (аналіз, класифікація, узагальнення).

Теоретичне та практичне значення – матеріали дослідження можуть бути використані для розробки спеціалізованих курсів з вивченням іноземних мов у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах. **Практичне значення** має можливість використання результатів навчання іноземних мов у школах Рівного та області.

Апробація результатів дослідження. Розділи магістерського дослідження обговорювались на засіданні кафедри практики німецької та французької мов РДГУ (протокол № 5 від 19.05.2022 р.; протокол № 11 від 22.11.2022 р.) Основні теоретичні положення та практичні результати роботи представлені у статті «Інноваційні форми організації навчання іноземної мови» на III міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти» (24-25 березня 2022 року).

Структура роботи: Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Загальний обсяг роботи складає 82 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

1.1. Особливості інноваційних форм організації навчання як засобу розвитку мовленнєвої компетенції учнів

Великий обсяг знань накопичений людством, змушує шукати інші підходи до організації процесу навчання іноземних мов. Розглядаючи педагогічний процес у тісному взаємозв'язку з основними компонентами виховної системи (цілями, змістом, засобами навчання), слід вказати на стійкий і незмінний характер навчальних дій та їх повторюваність. Це може послужити основою для виділення основних структурно-функціональних компонентів діяльності вчителя та учнів. З боку діяльності учня це орієнтування на сам процес навчання, виконання поставлених завдань, самоконтроль, результат здійсненої роботи. На даному етапі не тільки робляться висновки щодо вивченого матеріалу, а й планується наступний етап навчання та оцінювання. Діяльність викладача в свою чергу включає такі компоненти як орієнтація на процес навчання, організація даного процесу та контроль за учнем. Учитель створює певні завдання, подає сюжет, виділяє істотні ознаки (орієнтири) нового матеріалу, організовує засвоєння знань і контролює їх використання.

Головним у структурі діяльності вчителя й учня є педагогічні дії з використанням загальних закономірностей, які дозволяють засвоїти вивчений матеріал з іноземної мови, досягнути продуктивного використання мовних явищ по тому чи іншому зразку та застосовувати ці дії в мовленнєвій діяльності. Вся ця методична діяльність, яка проводиться на уроках німецької мови, спрямована на розвиток мовлення і мислення учнів [3].

Проблема організації навчальної роботи з використанням інноваційних форм організації навчання, розглядається методистами на різних етапах розвитку методики: М. М. Разумовською, Б. Т. Пановм, Г. Н. Приступою та ін. Такі методисти та педагоги як О.Б. Бігич, М.О. Волошинова та О.А. Мацнева у своїх дослідженнях обґрунтовують використання електронних технологій під

час навчання іноземної мови. Т.І. Коваль пише у свої працях про сприяння мотивації та цільової активності в учнів завдяки інформаційним технологіям, а Н.В. Майер вважає, що використання інтерактивних технологій (технічних - та медіа-засобів) – це головна вимога, яка ставиться до сучасного вчителя іноземної мови.

Висвітленням технології інтерактивного навчання та системи навчання загалом займається О.І. Пометун та Л.В. Пироженко [43, 44]. Інтерактивні технології це ті, які здійснюються шляхом постійної взаємодії під час уроку – такої думки дотримуються дослідники. Основна ціль даних технологій, за словами методистки, це отримання нових знань та організація групової діяльності починаючи від двох-трьох осіб, закінчуючи широкою співпрацею багатьох [43].

Такі методисти, як О.Б. Борецька, Н.Ф. Бориско, С.Ю. Ніколаєва та О.М. Шерстюк вважають, що викладання німецької мови є не простим та багатограним процесом, що потребує постійної та творчої діяльності. Процес навчання розглядається методистами як основний напрям впровадження німецької мови в загальне суспільне середовище. Це середовище, в свою чергу, націлене на підвищення рівня володіння мовою та реалізується з урахуванням стану його володіння та розвитку [39].

Сьогодні шкільна програма з німецької мови спрямована на вирішення завдань розвитку мовлення та формування комунікативних навичок. Це має велике значення для всіх ступенів школи, оскільки розвиток усного та писемного мовлення на уроці іноземної мови як мета навчання, як засіб формування мовної особистості червоною ниткою проходить через програму німецької мови з початку і до кінця.

Елементи розвитку мовлення переплітаються в будь-якій системі вивчення німецької мови як іноземної. Традиційно як елемент цієї системи вказується стандартний урок. Розвиток усного та писемного мовлення проводиться, як правило, на кожному уроці при вивченні шкільного курсу німецької мови. Відповідно сучасне навчання німецької мови має бути

комплексною результативною роботою, за допомогою якої засвоюється теоретичний матеріал, формуються комунікативні та лінгвістичні навички, формується мовна культура учнів.

Інноваційні форми організації навчання, зумовлені педагогічною теорією і практикою, стають значущими лише тоді, коли вони органічно пов'язані одна з одною і є сполучною ланкою в освітньому процесі вивчення іноземної мови [51].

Якість і ефективність навчання оцінюється його результатом, який в основному ґрунтується на набутих нових теоретичних знаннях, на застосуванні теорії на практиці, на використанні лінгвістичного матеріалу для побудови власних тверджень. Важливим фактором успішності занять є вирішення навчальних завдань, пов'язаних з розвитком логічного мислення, пізнавальної діяльності школярів, їх емоційно-вольової сфери, позитивного ставлення до навчання в цілому і навчання німецької мови зокрема.

Учитель повинен шукати шляхи реалізації вже запропонованих методів навчання, підпорядковувати виховну роботу їх ефективності. Тому, готуючи урок, необхідно враховувати засвоєння знань залежно від уроку, що будується, цілей, оптимальних засобів, обраних методів, певних технік та ,звичайно, форм організації навчання. Виділяють наступні рівні засвоєння знань:

1. рівень сприйняття, розуміння і запам'ятовування знань;
2. рівень застосування знань, вмінь та навичок за зразком;
3. рівень використання знань, вмінь та навичок у самостійній творчій діяльності учнів [24].

Структура занять з урахуванням рівня знань допомагає вирішувати практичні завдання, сприяє розвитку пізнавальної активності учнів, формує позитивну мотивацію до оволодіння комунікативними навичками та забезпечує розвиток мовлення учнів.

Відповідно до вищевикладеного розрізняють наступні види занять:

1. пояснення нового матеріалу та первинне закріплення (рівень сприйняття, розуміння та збереження знань);

2. закріплення знань, умінь та навичок (рівень застосування знань, умінь та навичок за зразком);
3. повторення та узагальнення теоретичних знань (рівень використання знань у самостійній творчій діяльності учнів);
4. навчання розвитку зв'язного мовлення (текстовиробничий рівень) [57].

Розглядаючи форми навчання за рівнями навчання, важливо відзначити, що кожне заняття на кожному рівні має чітку мету: який вид діяльності і для чого (з якою метою) виконують учні. Тільки в цьому випадку можна говорити про ефективність роботи з формування комунікативних навичок та умінь школярів. Саме тому метою першого виду занять є посилення потреби у вивченні предмета, формування наскрізних номінативних та комунікативних одиниць мови. Другий тип – поглиблення знань за рахунок практичного застосування теоретичного матеріалу різної складності, диференціації навчання. Третій вид навчання – вдосконалення навичок та умінь, набутих у процесі засвоєння та закріплення [53].

Важливим фактором успіху уроку є використання різних технічних засобів навчання: діафільмів, навчальних фільмів, мультфільмів, діапозитивів, магнітофона, графічного проектора та інших. Саме завдяки використанню комп'ютерно-інформаційної технології учитель може урізноманітнити та значно полегшити вивчення нової лексики, граматики чи фонетики на уроках німецької мови.

Нині у педагогіко-методичній літературі, шкільних програмах і підручниках одне з центральних місць посідає проблема пошуку резервів розвитку мовлення учнів. Це актуальна проблема вивчення будь-якої мови, оскільки розвиток мовлення, вміння та використання комунікативних навичок і умінь учнів є засобом формування мовної особистості на уроці.

Особливу увагу приділено інноваційній формі організації навчання як найбільш новому способу освіти, заснованому на активізації емоційної сфери учня.

Інноваційне навчання – це «зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості» [23].

Розрізняють такі інноваційні форми організації навчання, як проектна, ігрова, комп'ютерно-інформаційна методика, методика проблемного, особистісно-орієнтованого, інтерактивного навчання, та методика критичного мислення.

В умовах гуманізації освіти велике значення мають **особистісно-орієнтовані технології**, у центрі уваги яких знаходиться виховання та розвиток особистості дитини, її сутнісних характеристик. На відміну від традиційного навчання, в якому переважає односторонній процес передачі інформації від вчителя до учня, в основі технології особистісного лідерства лежить участь учня у процесі навчання, впровадження творчих ситуацій та методів, нестандартних та навчальних засобів навчання, що відображають індивідуальні особливості розвитку особистості.

В основі **технології критичного мислення** – процес послідовного міркування учнем думок та причин виникнення певної точки зору, який ґрунтується на послідовному ланцюжку операцій мислення. Впровадження технології критичного мислення на уроках німецької мови активізується через три фази уроку – виклик, осмислення, рефлексію (актуалізація – усвідомлення – рефлексія) – шляхом застосування таких форм і прийомів роботи, як «Асоціативний куц», «Мікрофон», «Fishbone» тощо.

В останнє десятиліття на практиці велика увага приділяється аналізу художнього тексту під час навчання німецькій мові, оскільки у художньому тексті присутня естетична цінність мовних елементів та мови загалом. Розрізняють частковий (фрагментарний) і комплексний лінгво-семантичний аналіз тексту.

Технологія критичного мислення у формі комплексного лінгвістичного та стилістичного аналізу тексту охоплює широкий спектр питань. Разом з аналізом одиниць окремих мовних рівнів передбачається в'яснити тип та стиль тексту.

Формування комунікативної компетенції може відбуватися лише на основі мовних навичок. Ця компетенція є основою практичної діяльності людей у всіх сферах життєдіяльності. Щоб забезпечити розвиток комунікативної компетентності учнів необхідні певні передумови. Одним із важливих моментів у процесі навчання є самостійна робота з книгою, що відображає загальну культуру людини, її світогляд та мислення, ерудицію та орієнтацію у мові. Читання є одним із чинників, які впливають на розвиток особистості дитини, а у самому процесі читання відбувається емоційний, зоровий, інтелектуальний та мовний розвиток [55].

У початковій школі закладається основа для розвитку навичок мислення та говоріння учнів: ефективне читання, логічне розуміння, побудова самостійних тверджень та культура спілкування учнів. На жаль, у сучасній школі провідну роль дедалі більше має тестова система, яка не достатньо сприяє надбанню учнями мовленнєвих навичок. Сучасні дослідження показують, що серед загальної кількості учнів класу мовлення 10-15% учнів є не достатньо виразним та правильним. Недолік виразності свідчить про відсутність цілісного сприйняття та розуміння тексту учнем, про невідповідність людини до адекватного визначення завдання її читання та відбору конкретної інформації

Ігрова технологія є ще одним методом навчання ефективною словесно-пізнавальною діяльністю. Інтерес до вивчення мови за допомогою ігор значно зріс за останні роки, це відносно новий підхід у методиці викладання іноземної мови [20].

Інтелектуальна гра – один із способів вирішення проблеми активізації мовлення та розумової діяльності. Це вид діяльності, де мотивом разом з результатом є сам ігровий процес. Інтелектуальна гра включає в себе навчання та відпочинок. Цей вид діяльності є не лише психічною підготовкою, а й методом психологічної підготовки учня до обставин майбутнього життя в умовах певного конфліктного патерну. Звідси випливає, що ігрова технологія на уроці німецької мови – це стратегічна чи логічна гра, у якій успіх гравця безпосередньо залежить від його знань, вмінь та навичок мови. Такі ігри – це можливість проявити

особисті якості характеру та свої знання. Крім того, завдяки цій методиці в учня розвивається внутрішня мотивація, інтерес до навчання і, отже, успішного застосування своїх знань.

Основною функцією ігрової технології є розвиток мислення та логіки, процесів аналізу та синтезу, узагальнення чи класифікації, порівняння або ж зіставлення. Інтелектуальна гра створює всі необхідні умови підвищення мотивації пізнавальної діяльності учня, сприяє розвитку творчих здібностей і, передусім, розвиває словесно-логічну діяльність.

Дидактичний діалог на уроці німецької мови відбувається із використанням ігрової ситуації. Такі уроки найкраще проводити на рівні узагальнення та контролю. Вчитель заздалегідь надає план уроку, а учні, розділившись на мікрогрупи, готують відповіді на одне із програмних питань. Кожна група має право поставити іншій групі питання на обрану тему, щоб навести свої власні приклади. Вчитель на такому уроці виступає у ролі координатора та оцінює групову та індивідуальну роботу учнів.

Учням пропонується процитувати мовні ситуації на такі теми: «В автобусі», «На міській дорозі», «У школі», «У магазині», «У лікарні» та ін. Використання діалогу можливе між наступними героями :

- водій і пасажир;
- місцевий та приїжджий;
- учитель та учень;
- продавець та покупець;
- хворий та лікар тощо.

Комунікативні заняття, у яких учень стає активної фігурою, надзвичайно ефективні щодо навчання і вдосконалення навичок обміну інформацією, оскільки дозволяють вчителю у ролі координатора регулювати зону найближчого розвитку, рівень знань, умінь і навичок [22].

Окрім того, ми виокремили головні способи покращення мови та розумової діяльності на основі ігрової технології:

- учням можуть бути надані спеціально підготовлені тексти з додатковим словниковим запасом (головна умова – замінити, перефразувати слова, замінити їх синонімами – це чудовий метод, який показує лексичну підготовку учнів);
- учні мають можливість розвивати свій творчий потенціал з допомогою написання віршів, казок, пісень тощо;
- учням слід більше комунікувати у класі (вчитель пропонує тему для обговорення, а учні намагаються обміркувати запропоновану тему в парі, в групі, в колі учасників, які постійно міняються місцями за чи проти годинникової стрілки і т. д.);
- вчитель може надати учням картинки та малюнки на різні теми, а завдання учня – описати все представлене на них, використовуючи кольороемоційні слова, експресивну лексику, епітети, метафори та інші стилістичні прийоми окрім потрібного слова (описати будинок, не використовуючи самого слова «будинок» напр.);

Використання ігрової технології в процесі формування мовної компетенції учнів повинно бути правильно реалізоване. Сучасні діти дуже розвинені, тому їх важко чимось здивувати. Але щоб підвищити мотивацію, сучасний вчитель повинен використовувати все нові методи та засоби навчання. Для успішної практики усного та письмового мовлення на уроках німецької мови доцільно використовувати ігрові технології введення та відпрацювання мовного матеріалу.

Метод проектів свою реалізацію почав на початку минулого століття. В ті часи розум педагогів, філософів прагнув знайти можливості, шляхи розвитку активного самостійного мислення учня, щоб навчити не просто запам'ятовувати чи відтворювати знання, які дає школа, а вміти застосовувати практично .

Метод проектів реалізується використанням різних методів (проблемних, дослідницьких, пошукових), орієнтованих на практичний результат, значимий для учня, з одного боку. Проте з другого боку – на розробку проблеми загалом з урахуванням різних факторів та умов їх вирішення та реалізації наслідків [40].

Метод проектів знайшов широкого поширення і набув великої популярності через раціональне поєднання теоретичних знань, а також їх практичного застосування задля вирішення конкретних проблем навколишньої дійсності у спільній діяльності учнів. На наш погляд, основна ідея в навчанні іноземної мови полягає у перенесенні акценту з різного виду вправ на активну мисленнєву діяльність, яка вимагає для свого оформлення володіння певними мовними засобами. Як показала практика, метод проектів може дозволити вирішувати дидактичні завдання і відповідно перетворити уроки іноземної мови на дискусійний, дослідницький клуб, в якому справді вирішуються цікаві, практично значущі та доступні учням проблеми з урахуванням особливостей культури країни та, по можливості, на основі міжкультурної взаємодії.

В основі проектів лежить якась проблема. Щоб її вирішити, учням потрібні як знання мови, так і володіння великим обсягом різноманітних предметних зв'язків, необхідних і достатніх вирішення цієї проблеми. Крім того, учні мають володіти певними інтелектуальними, творчими та комунікативними вміннями. До перших можна віднести вміння працювати з інформацією, з текстом, робити узагальнення, аналіз, висновки тощо. Формування названих умінь є завданнями навчання різних видів мовної діяльності. До творчих умінь психологи відносять насамперед вміння генерувати ідеї, потім вміння знаходити кілька варіантів розв'язання проблеми, вміння прогнозувати наслідки того чи іншого рішення. До комунікативних умінь належать вміння вести дискусію, відстоювати свою точку зору, вміння знаходити компроміс, лаконічно висловлювати свою думку [34]. Таким чином, для грамотного використання методу проектів потрібна значна підготовка, яка здійснюється в цілісній системі навчання в школі. Помічаємо, що метод проектів здатний представляти суть розвиваючого, особистісно-орієнтованого характеру навчання.

В основі проектної технології на відміну від звичайного спілкування на уроці лежить самостійна підготовка учня (групи учнів) до певної теми та виступ з коротким повідомленням (оповіданням) учнів про деякі мовні явища. Ці заняття доцільно проводити на етапі засвоєння нового матеріалу, на позакласних

заняттях та у групах. Повідомлення учня може бути самостійним уривком з уроку або може бути включене як невід'ємний елемент пояснення вчителя певного матеріалу з використанням кумедних додатків, що належать до теми уроку, словникових статей тощо.

Психологами було доведено, що спільна діяльність самих учнів та вчителів під час реалізації проекту є вихідною формою індивідуальної навчальної діяльності, а рівноправна взаємодія з однолітками обумовлює оволодіння такими діями, як цілепокладання, планування, контроль та оцінка, без яких неможливе вчення [27].

Отже, проектна технологія – це самостійно планована учнями робота, у якій мовленнєве спілкування органічно вплітається в інтелектуально-емоційний контекст іншої діяльності (ігри, анкетування, випуск журнал тощо). Таким чином, ця технологія дозволяє реалізувати міжпредметні зв'язки у навчанні іноземної мови, розширити «вузький простір» спілкування в класній кімнаті, здійснити широку опору на практичні види діяльності, типові для учнів кожної вікової групи. По-друге, робота над проектом – творчий процес. Учні самостійно чи під керівництвом вчителя займаються пошуком вирішення проблеми, особистісно значимої для них. Це вимагає від учня самостійного перенесення знань, навичок та умінь у новий контекст їх використання. Отже, школярі розвивають креативну компетенцію як показник комунікативного володіння іноземною мовою. По-третє, під час виконання проекту учень активний, він виявляє творчий інтерес і є пасивним виконавцем волі вчителя. Проектна робота дозволяє виключити формальний характер вивчення учнями мови (за принципом «треба знати») та активізує їхню взаємодію для досягнення практичного результату навчання мови. По-четверте, проект у принциповому плані змінює функціональні обов'язки учня та вчителя. Перший бере активну участь у виборі, організації та конструюванні змісту навчання іноземних мов та конкретного уроку, другий – виступає у ролі консультанта, помічника, учасника гри.

Виділяють такі типи проектів:

- Дослідницькі проекти;

- Творчі проекти;
- Рольово-ігрові проекти;
- Інформаційні проекти;
- Практико-орієнтовані проекти.

За кількістю учасників проектів можна виділити проекти:

- Особистісні – між двома партнерами різних шкіл, регіонів, країн;
- Парні – між парами учасників;
- Групові – між групами.

За тривалістю проведення проекти можуть бути:

- Короткостроковими – для вирішення невеликої проблеми чи частини більш значущої проблеми;
- Середньої тривалості – один-два місяці;
- Довгостроковий – до року.

Інтерактивні проектні форми освітнього процесу дозволяють учням якнайкраще зануритися в мовні ситуації та сприяють розвитку іншомовного спілкування. Інтерактивні форми навчання можуть бути різними: по-перше, це використання інтерактивної дошки на уроці та в позаурочний час, по-друге, це можуть бути рольові та настільні ігри і, по-третє, це елементи учнівського зошита чи додаткового матеріалу.

Таким чином, можна стверджувати, що проектна методика має широкий спектр навчальних можливостей і надає процесу навчання особистісно-орієнтований та діяльнісний характер, дає можливість використовувати сучасні аксіологічний та культурологічний підходи до виховання, активізувати педагогічну підтримку, включення учня до різних середовищ та особистісно-орієнтованих ситуацій на уроці німецької мови.

Оскільки сучасна школа з кожним роком прагне бути розвинутою школою, яка базується на позакласному досвіді учнів і яка більше не може обходитися без комп'ютера в учнівському світі досвіду, **інформаційно-комп'ютерні технології** відіграють важливу роль у навчанні школярів. Повернення до безкомп'ютерного стану нашого суспільства є ілюзією. Загальноосвітня школа, яка серйозно

ставиться до технологій і хоче підготувати своїх учнів до реального життя, не може ігнорувати новітні комп'ютерні технології, та повинна закласти основу для відповідального використання.

Інформаційно-комп'ютерні технології уможливають :

- полегшення процесу письма;
- розробку та поширення текстів;
- ознайомлення дітей із новою інформацією за допомогою відео, презентацій і т.д.,
- швидше отримання інформації з конкретних мовних питань.

Технологія проблемного навчання є однією з найефективніших засобів активізації мислення школяра. Учень аналізує отриманий інформаційний продукт та оперує ним так, аби самостійно отримати з нього певну інформацію. М. І. Махмутов дає таке визначення поняття проблемного навчання: «Тип навчання, в якому поєднуються систематична самостійна пошукова діяльність учнів із засвоєнням ними готових висновків науки, а система методів побудована з урахуванням визначення мети й принципу проблемності; процес взаємодії викладання і навчання орієнтований на формування пізнавальної самостійності учнів, стійкості мотивів навчання і розумових (включаючи і творчі) здібностей під час засвоєння ними наукових понять і способів діяльності, детермінованого системою проблемних ситуацій»[35].

Інтерактивний метод – це спосіб взаємодії з учнями через бесіду, діалог. Відомо, що заклад освіти повинен вчити не лише підготовці до життя, адже сама школа є і повинна бути життям. Для того, аби досягти цієї ідеї, вчитель повинен планувати та реалізувати навчання німецької мови за рахунок інноваційного підходу, створюючи інтерактивне середовище зокрема.

Роль вчителя полягає в тому, щоб залучити учня до діяльності, що стимулює його активність, самостійність та творчість на уроці іноземної мови. Сьогодні загально визнано, що педагогічна наука перебуває у перехідній фазі, яка пов'язана не лише з оновленням змісту, а і форм освітнього процесу також.

Відомий психолог О.Г. Асмолов визначив цю фазу як «непройдений шлях: від культури корисності до культури гідності».

Підсумовуючи, констатуємо наступні факти:

- посилення комунікативного аспекту, використання особистісно-орієнтованої, ігрової та проектної технології під навчання німецької мови активізує розумову та мовну діяльність учнів;
- методика критичного та проблемного навчання, яка ґрунтується на поглибленні роботи над мовленням, сприяє загальному розвитку учнів, розширює їхній кругозір, підвищує інтерес до тем (німецька мова, літературне читання) та до реалій дійсності;
- проектна, інформаційно-комп'ютерна та інтерактивна технологія, а також комплексний підхід до вивчення мови забезпечує дуже важливий методичний принцип: зв'язок між рівнями в опосередкованості предмета.

У висновку можемо сказати, що сучасна методика викладання німецької мови завдяки суспільно-політичним, економічним, соціальним перетворенням у суспільстві здійснює перехід на орієнтовані на учня підходи у сфері навчання, при яких враховуються потреби, можливості та схильності школяра, і він сам виступає поряд з учителем як активний суб'єкт діяльності вчення. Особистісно-орієнтований підхід, зокрема, передбачає виховання вільної, розвиненої та освіченої особистості, здатної жити і творити в умовах постійно мінливого світу.

1.2. Особистісно-орієнтований та діяльнісно-орієнтований підходи як пріоритетні напрями навчання німецької мови

Освітня система звертає не достатню увагу на розвиток особистості як на особливу цінність процесу навчання. Такі особисті якості як суб'єктивність та критичність не завжди виокремлювались у особистісному розвитку учня. Однак зміна соціальної ситуації в країні висвітлила потребу в людині, здатній змінити суспільство відповідно до принципів демократії та гуманізму. Необхідно було розробити іншу, відмінну від існуючої системи навчання мови у школі систему, здатну створити сприятливі умови для формування та вдосконалення власної

особистості учня, його волі до саморозвитку та творчості через оволодіння на користь мовної, комунікативної та соціокультурної компетентності [6].

Соціально-політичні, економічні та соціальні зміни, що відбулися в нашій країні в останнє десятиліття, уможливили особистісно-орієнтований підхід. Змінилися ціннісні орієнтації, і відповідно до проголошених принципів гуманізації та демократизації суспільства найбільшою цінністю визнається вільна, розвинена та освічена людина, здатна жити і творити у світі, який постійно змінюється.

Перехід до постіндустріального інформаційного суспільства вимагає всебічного розвитку особистості, у тому числі її комунікативних навичок, які полегшать її входження до світової спільноти та дозволить успішно в ньому функціонувати.

Випускник школи повинен володіти необхідними для цього знаннями, представляти цілісну картину світу, мати певного роду комунікативні вміння та навички, вести різні види діяльності - виховну, ділову, естетичну, а також мати сучасні ціннісні орієнтації та досвід творчої діяльності, вміти користуватися новими інформаційними технологіями, бути готовим до міжособистісних технологій та міжкультурного співробітництва як усередині країни, так і на міжнародному рівні, прагнути уникати та долати конфлікти. Усього цього можна досягти тільки при особистісно-орієнтованому та діяльнісно-орієнтованому підходах до виховання та навчання, коли враховуються потреби, здібності та схильності учня, а він сам виступає разом із учителем як активний суб'єкт навчальної діяльності.

Особистісно-орієнтована система навчання іноземної мови - це система, здатна створити необхідні умови для досягнення учнями своїх особистих цілей, потреб, здібностей та потенціалу за допомогою вивчення німецької мови. Основна ж ідея наступного, діяльнісно-орієнтованого навчання, міститься в словах відомого філософа Конфуція: «Скажи мені, і я забуду, покажи мені, і я запам'ятаю, дозволь мені зробити це, і я це освою». Саме цей цитований вислів,

який говорить про стару ідею в новому обличчі, містить основний концепт навчання та викладання, орієнтованого на дії.

З комунікативним поворотом у 1980-х роках концепція навчання, орієнтованого на дії, перемістилася в центр уваги сучасної дидактики. Підкріплюючись останніми відкриттями когнітивного психолога, навчання, орієнтоване на дію, стало невід'ємною частиною дидактики іноземної мови. Орієнтація на дії для навчання іноземної мови означає, що учні діють активно в мові та з нею в ситуаціях спілкування, які є максимально автентичними.

Загальна концепція орієнтації на дію поєднує всі форми відкритого викладання, кооперативного та активного навчання. Аргументом на користь викладання та навчання, орієнтованого на дію, є той факт, що людський мозок зберігає лише 10% прочитаного, 20% почутого, але до 90% того, що активно пробується та перевіряється самостійно, виконується. Інакше кажучи усе, над чим учні працюють у продуктивній, незалежній дискусії, краще запам'ятовується.

Звернемо увагу на те, як ця концепція працює на практиці. Навчальна дія містить різні компоненти, які також абсолютно необхідні для обговорення. Ці компоненти: розуміння завдання, визначення цілей (куди нам рухатися?), аналіз початкової ситуації (де ми знаходимося?), планування дій (як нам найкраще досягти мети?), оцінка планів (чи це має сенс?), прийняття рішень (обговорення в групі), виконання дії (реалізація плану дій, наприклад, дизайн плаката), перевірка результатів і, нарешті, оцінка дії.

Особистісно-орієнтований підхід впливає на всі компоненти системи освіти і на весь навчально-виховний процес загалом. Виходячи з цього, переглядається не лише ставлення до учня як до суб'єкта навчального процесу, але йдеться і про зміну діяльності самого вчителя як організатора даного навчального процесу, як співучасника, товариша, вмілого слухача та координатора діяльності окремого учня та класу загалом. Завдання та принципи особистісно-орієнтованого підходу, таким чином, змінюють і ставлення вчителя до своєї професійної діяльності.

Ставлячи перед учителем нові завдання, особистісно-орієнтований підхід дає великий стимул для розвитку саме творчого потенціалу в різних сферах діяльності вчителя: чи то форма уроку чи заходу, чи то планування всього навчального матеріалу чи конкретних етапів уроку, застосування нових методик та технологій у навчальному та виховному процесі чи переосмислення старих класичних методик [49].

Ідея особистісно-орієнтованого підходу досить приваблива та стимулює педагогів шукати шляхи її реалізації. Оскільки це навчання орієнтоване на особистісні характеристики, рівень інтелектуального, морального розвитку дитини, особливості її психіки (пам'яті, сприйняття, мислення), впливають на особливості процесу навчання, відбору відповідних технологій.

Особливою мірою реалізація особистісно-орієнтованого підходу сприяє використанню проектної методики, що є одним із видів навчання у співпраці. Основна ідея даної технології – створити умови для активної спільної навчальної діяльності учнів у різних навчальних ситуаціях, у яких кожен відповідає як результат своєї роботи, але, що особливо важливо, результат всієї групи.

Для реалізації особистісно-орієнтованого навчання учням, для прикладу, рекомендується планування наступних завдань:

- знайти певну інформацію в газеті чи журналі (розклад руху автобуса), свій шлях містом за допомогою Google Maps або іншого інструменту карти;
- скласти план подорожі чи екскурсії, спланувати та провести концерт у школі;
- організувати покупку в супермаркеті, на ринку, замовити їжу через онлайн-додатки;
- допомогти, отримати та надати пораду чи рекомендацію на онлайн-форумах;
- листуватися та комунікувати у соціальних мережах (WhatsApp, Viber, Instagram).

Приклад творчого завдання для реалізації діяльнісно-орієнтованого навчання пропонуємо у *додатку А*.

В особистісно-орієнтованому навчанні ми визначаємо сам освітній процес не як передачу знань, вироблення умінь та організацію засвоєння, а насамперед як створення умов для реалізації особистісних потреб учня у галузі навчання мови. Таким чином, особистісно-орієнтоване навчання бачиться у розкритті умов реалізації особистісно утворюючих функцій освітнього процесу.

Розвиток особистості школяра стає ефективним за дотримання наступних умов :

- створення та підтримка високого рівня впевненості учнів у досягненні своїх цілей навчання;
- підтримка емоційно-позитивного психологічного клімату, сприятливий прояви потенціалу учня;
- дотримання права здобуття мовної освіти, яка забезпечує особисте благополуччя після закінчення навчання;
- комфорт учня, ставлення до нього з симпатією та увагою, незалежно від результатів навчання [49].

У навчанні іноземних мов виникають необмежені освітні можливості, коли мова використовується як засіб прилучення учнів до духовної культури інших народів, а також коли навчання є засобом самопізнання та самовираження у процесі спілкування. Підвищується виховний та особистісно-розвивальний потенціал іноземної мови як навчального предмета ще й тому, що сучасний підхід до його викладання орієнтується на учню, відповідає новій педагогічній парадигмі та діяльнісно-комунікативно-пізнавальному підходу, що дозволяє будувати навчальний процес як процес пізнання та комунікації навчання. Цей підхід враховує також потреби, інтереси, ритм розвитку особистості учня, заснований на аксіологічному підході до виховання, а також педагогічну підтримку у формуванні особистості. У цьому знання щодо іноземних мов – це не лише засвоєння законів мовного ладу, а й формування світогляду учня.

Мова не існує без культури, тобто без соціально успадкованих навичок та практичних уявлень, що характеризують спосіб життя. Учень засвоює як мовні одиниці різного рівня, так й культуру, менталітет інших людей, особливості побуту. При цьому в учнів формується також уявлення про діалог культур як про свідомо обрану життєву філософію, яка вимагає від її учасників поваги до інших культур, мовної, етнічної та расової толерантності, делікатної мови, готовності до вивчення спадщини світу.

Особистісно-орієнтований підхід охоплює всі компоненти системи освіти (навчально-виховні завдання у викладанні кожного предмета, зміст навчання, методи та прийоми, технології навчання) та весь освітній процес загалом (взаємодія педагога та учня, студент та навчальний матеріал), які сприяють створенню зручного середовища навчання та виховання учня [37].

Особистість учня може бути включена у визначення цілей та змісту навчання іноземної мови тією мірою, якою ця освіта необхідно самому індивідууму. Оптимальним є таке навчання іноземної мови, яке передбачає поєднання освітніх стандартів та принципів особистісного саморозвитку.

Як відомо, викладання іноземних мов нині офіційно визнано одним із пріоритетних напрямів модернізації шкільної освіти (поряд з комп'ютеризацією та посиленням ролі економіко-правових знань). Опанування будь-якою мовою, рідною чи іноземною вимагає використання майже всіх аспектів суб'єктивного досвіду учня. В силу особливостей предмета іноземна мова має величезний виховний і особистісно-розвивальний потенціал, знайомить учнів зі світовими та вітчизняними культурними діячами, залучає їх до міжкультурного діалогу та мовно розвиває. Впровадження особистісно-орієнтованого навчання дозволяє повніше використовувати виховний потенціал іноземних мов як предмета [31].

За особистісно-орієнтованого підходу змінюється мета навчання іноземної мови. Як відомо, під комунікативною компетентністю, яка виступає інтегративним завданням навчання іноземних мов, ми розуміємо здатність і готовність до міжособистісного та міжкультурного спілкування іноземною мовою з носіями мови в межах, встановлених стандартом чи програмою. Це

можливе лише в тому випадку, якщо у учнів розвинені всі компоненти іншомовної комунікативної компетенції. Здатність до міжкультурної комунікації спрямована забезпеченням культурної спрямованості освіти, залученням учнів до культури країни, до кращого розуміння культури своєї країни, до вміння показати цю культуру через іноземну мову. Все це підвищує вимоги до засвоєння студентами іноземної мови.

Як вже було сказано, в особистісно-орієнтованій системі навчання важливо створити умови для повного прояву та розвитку особистісних функцій суб'єктів освітнього процесу. Тому в якості основної мети освітнього процесу з німецької мови покликано створити психологічно комфортні умови, що сприяють розвитку та вдосконаленню особистості учня, здатного до усвідомленого та мотивованого навчання, оволодіння мовними, комунікативними та соціально-культурні знаннями та компетенціями для спілкування іноземною мовою в практичній та інтелектуальній діяльності.

У нормативних документах шкільної освіти держава віддає пріоритет підготовці випускника до успішного входження у суспільство. Вчитель також є одним із суб'єктів виховної діяльності, але найчастіше він орієнтується лише на кінцеві результати знань і умінь учнів, виражені у підсумкових балах. Основною суперечністю системи шкільної освіти для вчителя є протиріччя між науково-педагогічною теорією та педагогічною реальністю, що викликає нерозуміння смислових оціночних установок особистісно-орієнтованого навчання [25].

У сучасному суспільстві виникає протиріччя між зростаючими вимогами до сучасної людини, умовами життя в суспільстві та рівнем соціально-психологічної та практичної підготовки випускника середньої школи, що відстає від цих вимог. Ці протиріччя виникають як у середині системи шкільної освіти в цілому, так і стосовно викладання будь-якого навчального предмета. Оскільки предмет «Іноземна мова» є обов'язковим у шкільній системі, багато що з перелічених вище протиріч та проблем відносяться і до нього. Спрямованість усієї системи шкільної освіти на створення умов для формування вільної, розвиненої та освіченої особистості, здатної жити в постійно мінливому світі та

перетворювати його, потребує зміни загальних підходів, цілей, змісту та методів навчання.

Загальним підходом освіти є особистісно-орієнтований підхід, спрямований на розвиток особистісного потенціалу кожного учня, на всебічний розвиток всіх сторін його особистості і суб'єктності у процесі соціалізації.

Психологи розглядають активну та свідому участь зростаючої людини в різних видах діяльності та спілкування, у процесі формування самосвідомості, спрямованості особистості, її культури та світогляду. З погляду педагогічних рамок розвитку особистості важливо враховувати особливості навчання іноземної мови в школі. Особистісно-орієнтований підхід до навчання мови розглядається як один із основних підходів у загальній системі цілеспрямованого освітнього процесу. В результаті цього процесу ми бачимо цілісну особистість випускника, готову та мотивовану до подальшого самовизначення, саморозвитку, самоосвіти.

Нормальна дитина швидко реагує на все, що відбувається під час занять, це стосується спостережень, жартів, цікавої інформації. Абсолютна тиша у класі далеко не ідеальна для навчання, про це говорять фізіологи та психологи. Особистісно-орієнтований підхід вимагає від вчителя створення гумористичної атмосфери у класі. Кожен лікар скаже, що гарний настрій, посмішка та сміх – найкращі ліки. Для учня ненормально відчувати страх, тривогу чи депресію за відповіді .

Без доброго ставлення вчителя до учня, без заохочення не варто очікувати дружньої комунікації під час уроку, а без такої комунікації не варто очікувати хорошої та продуктивної освіти. Також В. А. Сухомлинський говорив: «Найголовніше, дорогі друзі, бачити у своєму учні живу людину. Розумова робота дитини, її успіхи та невдачі у навчанні – це її духовне життя, його внутрішній світ, неповага до якого може призвести до сумних наслідків. У мене болить серце, коли я бачу учня, який не розуміє, чого навчають у класі, і отримує погану оцінку. Вчитель, який поставив йому четвірку, здається найнесправедливішою людиною у світі. Особистісно-орієнтований підхід

вимагає від викладача вибору пріоритетних способів діяльності на уроці, методів та прийомів педагогічної підтримки, що спонукають учнів до реалізації колективного та індивідуального типу, характеру завдання, форми його виконання. Ми розвиваємо в учнях творчу активність, допитливість, ініціативу, самостійність, заохочуємо прагненню пізнання та віри у свої здібності, пам'ять, волю та розум. Ми активно використовуємо похвалу як заохочення. Вселяти впевненість варто навіть у найслабших учнів. Уважне ставлення педагога до перемог учнів дуже багато важить. Добре слово, комплімент теж можна і потрібно записати в блокнот (ми часто пишемо в блокнотах «молодець!» за добре виконану роботу). Похвала надихає учнів, вселяє нові сили. Створення виграшної ситуації у класі є одним із пріоритетів особистісно-орієнтованого навчання. Дайте волю невтомній енергії школяра, зміцніть його впевненість у своїх силах, спрямуйте його в потрібне русло, і ряди неуспішних скоротяться» [48].

Зазвичай у класі існує певний поділ учнів. Ця класифікація ґрунтується не так на рівні освіти («відмінник», «хорошист», «трієчник»), як на індивідуальних особливостях (інтелектуальних, емоційних, мотиваційних) учня, його темпераменті, характері сприйняття матеріалу. Ця методика забезпечує якісну передачу навчальної інформації вчителем та усвідомлене її сприйняття учнями.

На заняттях варто використовувати такі методи як дискусія, дебати, метод проблемних ситуацій, різні рольові ігри, метод творчого самовираження, проекти та ін. Розвиток дослідницьких умінь як учнівських форм діяльності є надзвичайно важливим саме в особистісно-орієнтованому підході. Учнівська проектна діяльність є одним із основних напрямків особистісно-орієнтованого навчання. Ми вчимо дітей «отримувати» знання, тому що саме «набуті» знання набагато більше укорінюються в розумі, і це розвиває пізнавальний інтерес учнів.

В особистісно-орієнтованій системі освіти, яка виходить з того, що особистість є сукупністю психічних якостей, що становлять її індивідуальність, та у її методиці реалізується важливий психолого-педагогічний принцип індивідуального підходу, згідно з яким якості кожної особи формується з урахуванням виховної роботи з нею. У цьому створюються оптимальні умови,

які сприяють особистісному розвитку учнів з допомогою освітніх пропозицій, відповідних віку. Тому особистісно-орієнтована система навчання стимулює учня діяти усвідомлено, забезпечуючи постійні умови для самопізнання, самовдосконалення та самоосвіти [49].

Беручи участь у системі навчання, орієнтованої на учня, школяр має можливість:

- порівняти себе з іншими учнями, щоб судити про свої дії та поведінку;
- навчитися долати свої емоційні бар'єри;
- навчитися керувати собою, постійно реагуючи на навчальні та життєві ситуації;
- навчитися продуктивного спілкування та культури іноземних мов тощо [5].

Під особистісно-орієнтованим навчанням розуміється таке навчання, яке розкриває особливості учня-суб'єкта, визнає самотутність та самоцінність суб'єктивного досвіду учня на уроці іноземної мови та конструює методичні впливи із досвіду учня. Вчителів не цікавлять пізнавальні стратегії учнів, важливі лише кінцеві чи проміжні результати навчання. Вчитель допомагає учням реалізувати свої пізнавальні стратегії, організує їх обговорення та «обмін» формами пізнання. Саме тому особистісно-орієнтоване навчання відрізняється від традиційного тим, що воно імперативно спирається на внутрішню структуру пізнавальної діяльності учнів: знання того, як учні вирішують завдання, виконують творчу роботу, чи перевіряють правильність своєї роботи, на що спираються розумові операції, які вони повинні для цього робити, і т. д.

Особистісно-орієнтована освіта при навчанні іноземних мов дозволяє ставити та вирішувати різні завдання. Вступаючи в змістовне спілкування, рефлексію, пізнання та взаємодія з об'єктами культури за допомогою використання іноземної мови, кожен учень при низці умов формує власні уявлення, наприклад:

- освоює нові способи дії та стратегії у різних видах діяльності та вирішує реальні проблеми;
- визначається у своїй позиції, у відносинах, у цінностях, що становлять спрямованість особистості;
- використовує іноземну мову як засіб змістовного спілкування зі своїми однокласниками;
- використовує іноземну мову як засіб спілкування з самим собою (думки іноземною мовою, внутрішній діалог);
- опановує методи критичного мислення для вирішення різних завдань.

Характер, зміст та володіння цими основами визначають особистості учня, його суб'єктність, світогляд та життєву позицію, які виявляються у дії механізмів самовизначення та саморегуляції у здійснюваній діяльності як іноземною, так і рідною мовою.

У зв'язку з суспільно-політичними, економічними та соціальними змінами у суспільстві сучасна методика навчання іноземних мов зміщується у бік особистісно-орієнтованого підходу до освіти, що враховує потреби, здібності та схильності учнів, а сам учень виступає разом з учителем як активний суб'єкт, що навчається. Особистісно-орієнтований підхід передбачає підготовку вільної, розвиненої та грамотної особистості, здатної жити і творити в світі, що постійно змінюється [12].

Даний підхід охоплює всі компоненти системи освіти та весь освітній процес загалом. На цій основі не тільки ґрунтується ставлення до учня як суб'єкта освітнього процесу, а й йдеться про зміну діяльності самого педагога, організатора цього освітнього процесу, як співучасника, товариша, вмілого слухача та координатора заходів. Таким чином, завдання та принципи особистісно-орієнтованого підходу змінюють ставлення вчителя до своєї професійної діяльності.

Ставлячи перед учителем нові завдання, особистісно-орієнтований підхід дає великий стимул розвитку творчого потенціалу у різних сферах діяльності

вчителя: як у формі уроку чи заходу, так і у плануванні всього матеріалу уроку чи окремих його етапів, у використанні нових методів та технологій у навчально-виховному процесі або переосмислення традиційних класичних методів [49].

Реалізації особистісно-орієнтованого підходу особливо сприяє використання методології проектів, яка є однією з форм кооперативного навчання. Основна ідея даної технології полягає у створенні умов для активної спільної навчальної діяльності учнів у різних навчальних ситуаціях, де кожен відповідає не лише за результат своєї роботи, а насамперед за результат усієї групи.

Орієнтовна структура особистісно зорієнтованого уроку

I. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

З самого початку уроку варто створити позитивний та емоційний настрій кожного учня на подальшу роботу, це лише покращить ефективність співпраці класу та вчителя.

Hallo, Freunde! Wie geht es euch? Seid ihr heute guter Laune? Bitte, zeigt die entsprechende Papierstreifen: grüner Streifen – guter Laune, roter Streifen – schlechter Laune, blauer Streifen – nicht besonders gut.

Позитивно спрямувати на працю та вмотивувати учнів на наступну діяльність – основне завдання на першому кроці уроку. Особливо важливо врахувати персональний досвід кожного учня щодо теми заняття. Психологічний тренінг, підготовка мовного апарату та дихання до процесу читання (театральний чи музичний момент, реклама тощо) – саме ці методи доцільно використовувати.

II. Визначення мети і завдань уроку.

Варто ставити мету та організовувати завдання освітнього процесу спираючись на побажання учнів. Підготовку до наступної діяльності на уроці слід планувати разом з дітьми (випереджувальні завдання, повідомлення, підготовка унаочнення). Враховуючи побажання та інтереси учнів, вчитель складає план уроку, обговорюючи та визначаючи показники досягнення визначеної мети. За допомогою умовних позначень (символічні малюнки, записані на маленьких квадратах паперу, які зручно розміщувати у будь-якому

місці, для прикладу) у початковій школі можна використовувати зоровий план уроку. По суті він є унаочненням основних завдань та видів роботи на занятті.

Таким чином, з планом та метою уроку учні ознайомлюються на початку. Основне завдання вчителя – чітко та переконливо проінформувати школярів стосовно подальших планів та кроків на занятті.

III. Вивчення нового матеріалу.

Для того, щоб зацікавити учнів, вчитель може користуватись на цьому етапі наступними прийомами :

- Відстрочена відповідь;
- Інтрига;
- Проблематизація;
- Фантастична ситуація;
- Впіймай помилку;
- Прес-конференція;
- Запитання до тексту.

IV. Засвоєння знань, формування вмінь і навичок.

Для реалізації цього етапу вчитель готує різноманітні завдання. Учні виконують їх в групі, в парі, фронтально чи індивідуально, усно чи письмово. Особлива увага звертається на побажання та вподобання учнів.

V. Контроль, корекція та оцінювання знань.

В основному контрольна перевірка знань відбувається за допомогою в групових чи парних форм взаємоаналізу та взаємоконтролю, самоаналізу та самоконтролю (виправлення учнями помилок, осмислення їх причин), взаємо- і самооцінювання (словесне, рейтингове тощо). Картки самооцінювання пропонуються учням для того, щоб вони мали право самостійно оцінити свою діяльність на уроці .

VI. Підсумковий етап.

В висновку відбувається звернення мети, висловлення вчителем позитивного враження, задоволення успіхами учнів та їх діяльністю.

Коли підбивається підсумок уроку, вчитель зазвичай ставить такі запитання: «Was haben wir heute Neues gelernt?», «Was müssen wir uns hauptsächlich merken?», «Ihr habt heute viel gearbeitet. Welche Noten hofft ihr heute bekommen?»

За технологією особистісно-орієнтованого підходу, на нашу думку, доцільнішими є такі запитання: «In welcher Phase waren wir am meisten interessiert?», «Was war am schwersten?», «Was hat uns daran gehindert, harmonisch zu arbeiten?»

VII. Домашнє завдання

Основне завдання вчителя – дотримання варіативності у викладі домашнього завдання (бажаний, але не обов'язковий постійно самостійний вибір форми виконання завдання, диференціація за рівнем складності і т. д.).

Враховуючи вищезазначене, ми чітко формуємо основні вимоги, які повинен дотримуватись вчитель :

- чітке формулювання пізнавальних завдань;
- спонукання до активності, креативного мислення, пошуку нових знань і способів дій;
- зосередження уваги на діяльності слабших та невстигаючих учнів;
- не створювання змагань на швидкість виконання завдань;
- навчання учнів бажано здійснювати через самоконтроль, самоаналіз і самооцінювання.

У висновку варто сказати, що особистісно-орієнтований підхід у навчанні німецької мови дозволяє забезпечувати та підтримувати процеси самопізнання, саморозвитку та самореалізації особистості дитини, формувати її неповторну індивідуальність, а діяльнісно-орієнтований підхід в свою чергу, зміцнює незалежність і особисту відповідальність учнів. Цей підхід вимагає вміння працювати в команді, тренує комунікативні навички, а також сприяє міждисциплінарному та мережевому навчанню. В той час, коли особистісно-орієнтованому навчанні чимала увага звертається на емоційну культуру вчителя, його голос, інтонацію та мовленню, основна мета вчителя в діяльнісно-

орієнтованому навчанні – підтримка та контроль процесу, який базується на діях учнів і зосереджується на результатах їхніх дій.

Подібно до проектного або фронтального навчання, підхід, який базується на дії, або технологія, орієнтована на дії, вважається однією з основних форм навчання серед багатьох інших. Характерним ядром навчання, орієнтованого на дію, є розробка продукту дії, який зазвичай розробляється та представляється як проект в інтерактивних соціальних формах разом з іншими учнями. Реалізація особистісно-орієнтованого навчання видається трохи складнішою в реалізації, проте, разом з тим, вимагає від учнів високого ступеня саморефлексії. З іншого боку саме цей підхід до навчання повністю задовольняє сьогодні інтереси та потреби учнів, батьків та суспільства загалом.

1.3. Інтеракція як процес побудови соціальних зв'язків на уроці німецької мови

Термін «інтерактивний» походить від слова «interaction» — взаємодія (вчителя та учня, учнів один з одним тощо). У сучасній практиці навчання іноземних мов ефективно використовується низка інтерактивних технологій, що дозволяють самовизначення та самореалізацію учня як мовної особистості у процесі оволодіння та використання іноземної мови. Інтерактивна технологія навчання (інтерактивне навчання) заснована на використанні різних методичних стратегій та прийомів для моделювання реальних ситуацій спілкування та організації взаємодії учнів у групі (у парах, у малих групах) з метою спільного вирішення проблем спілкування [45]. Звичайно, форми інтерактивного навчання не є новими для досвідчених педагогів. Однак ми хотіли би детальніше зупинитися на техніці кооперативного навчання та можливостях методу кооперативного навчання.

Інтерактивне навчання давно використовується у педагогіці. Ідея корпоративного навчання сягає 1920-х років, але розробка технології спільного навчання в малих групах почалася лише у 1970-х. Однією з найактуальніших проблем у методиці навчання іноземних мов у школі є вдосконалення методики навчання іноземних мов. Цю проблему не можна назвати новою, але видається,

що все різноманіття її аспектів, все її значення у вирішенні проблем активізації процесу навчання розкрито далеко не повною мірою. Сьогодні стало ясно, що керувати потрібно не особистістю, а процесом її розвитку. А це означає, що в роботі педагога перевага надається методам із непрямим педагогічним ефектом: відмова від фронтальних методів, гасел та закликів, від надмірного навчання, настанови. На перший план, навпаки, виходять модальності діалогічного спілкування, загального пошуку істини, розвитку через створення навчальних ситуацій та різноманітної творчої діяльності.

Отже, освічена людина є не тільки людиною розвиненою, а й заслуговує на повагу оточуючих і самоповагу перш за все. Тому проблема розуміння своїх відносин з оточуючими, вміння будувати стосунки та взаємодіяти зі світом, людьми і самим собою є одним із найважливіших завдань сучасності.

Чим раніше починається процес формування готовності до співробітництва, тим раніше людина усвідомлює свої здібності, свою роль та будь-яку можливу допомогу у ситуаціях взаємодії. Тому людина може і повинна від народження бути призначена для розуміння і побудови людських взаємодій з навколишнім світом. З цього погляду важливість інтерактивного навчання неможливо переоцінити.

Інтерактивне навчання є інтегрованим навчанням взаємодії, що зберігає кінцеву мету і основний зміст предмета, але змінює форми і методи навчання.

Інтерактивний метод навчання одночасно вирішує три основні завдання:

- пізнавальне;
- рекламно-комунікативне;
- соціально спрямоване.

В результаті використання інтерактивного методу отримуємо:

- реалізацію тематичного підходу у організації виховної діяльності;
- моделювання активно-пізнавальної та розумової діяльності учнів;
- підвищення мотивації до вивчення предмета;
- створення приємної атмосфери у класі;

- виключення монологічного викладу дидактичного матеріалу та дублювання інформації, яка може бути отримана з доступних джерел;

- спонтанне запам'ятовування спеціальних термінів та інформації;
- розвиток комунікативних навичок учнів у різний спосіб.

Науково-методична база, де власне будується інтерактив, дозволяє досягти активізації пізнавальної діяльності учнів в інтерактивному навчанні за допомогою:

- навчання через досвід та співпрацю;
- враховування відмінностей у когнітивних стилях;
- методів дослідження та методів гри.

У групі інтерактивного навчання мають виконуватися дві основні функції, необхідні для успішної діяльності, зокрема вирішення поставлених завдань (навчання, поведінка тощо) та підтримка членів команди протягом усього співробітництва [45].

У контексті інтерактивного навчання отримані знання, з одного боку, мають певну особливість - учень не отримує інформацію від вчителя у готовому вигляді, а дізнається в процесі власного дослідження. На думку М.М. Ткачук, вчитель має створювати ситуації, в яких учень активний, у яких він реагує та діє. У таких ситуаціях він набуває разом з іншими здатність перетворювати те, що спочатку було проблемою чи перешкодою, на знання [26]. З іншого боку, у процесі взаємодії на заняттях з іншими учнями учень освоює систему перевірених (апробованих) способів діяльності стосовно себе, суспільства та світу загалом, засвоюючи різні механізми пошуку знань. Тому знання, які набувають учні, є водночас інструментом їх автономного здобутку.

Таким чином, метою інтерактивного навчання є створення вчителем умов, у яких учні у спільній взаємодії самі відкриватимуть, набуватимуть і накопичуватимуть знання. У цьому вся принципова відмінність цілей активного навчання від цілей традиційної системи освіти. Психологи встановили, що за умов інтерактивного спілкування підвищується точність сприйняття, ефективність роботи пам'яті, інтенсивніше розвиваються такі інтелектуальні та

емоційні якості людини, як стійкість уваги, здатність її розподіляти, покращується спостережливе сприйняття та можливість аналізувати діяльність партнера, бачити його мотиви та цілі. У разі інтерактивного спілкування активно прогресують процеси самоконтролю, чіткіше розпізнаються «глуки» і «сумнівні плями» (ті частини матеріалу, які не знає чи може пояснити жоден партнер). У процесі спілкування виховується культура почуттів та емоцій, розвивається здатність до співчуття, співпереживання, контроль власної поведінки та самопізнання.

А. А. Леонт'єв, який вивчав оптимальне педагогічне спілкування, зазначав, що в процесі навчання необхідно створювати найкращі умови для розвитку мотивації та творчого характеру діяльності - це створює сприятливий емоційний клімат (зокрема, запобігає появі «психологічного бар'єру»), забезпечує контроль соціально-психологічних процесів у колективі та дозволяє максимально використовувати особистісні особливості. В.О. Сухомлинський казав, що найкращий учитель той, хто забуває, що він учитель. Як тільки вчитель скидає наставницький тон, виявляє непідробний інтерес, забуває суворо контролювати і перевіряти, учні реагують, виявляючи непідробний інтерес до спілкування [48].

Реалізація принципу інтерактивної діяльності має певне значення, оскільки розвиток носить активний характер, а успішність освіти залежить від якості самого навчання як діяльності. Однією з цілей формування позиції успішного педагога є створення комфортних умов взаємодії, щоб учень відчував свою успішність, інтелектуальну самостійність, що робить процес взаємодії під час навчання - продуктивним. Сучасні форми взаємодії за відповідної підготовки дозволяють будувати навчання в такий спосіб, щоб відбувалися різні види пізнавальної діяльності. Продуктивне спілкування має формувати не лише знання, а й уміння застосовувати їх у різних ситуаціях, самостійно набувати інформацію і формувати досвід вирішення проблем. У цьому сенсі постає питання цілеспрямованої роботи з розвитку інтелектуальних, фізичних,

емоційних і вольово-пізнавальних здібностей. Найкращі результати вирішення цього завдання виходять лише за активної позиції.

Принцип активності у процесі навчання іноземної мови був і залишається одним із центральних у освітньо-виховному процесі. Мається на увазі якість праці, що характеризується високим рівнем мотивації, усвідомленою потребою у придбанні знань та навичок, результативністю, дотриманням соціальних норм.

Інтерактивне навчання часто використовують у інтенсивному навчанні. Для освоєння та застосування потрібних методів вчителю необхідні знання різних методів групової взаємодії. Інтерактивне навчання забезпечує взаєморозуміння, взаємодію та взаємозбагачення, а інтерактивні методи аж ніяк не замінюють навчальний матеріал, вони сприяють його кращому засвоєнню і, насамперед, формують думки, стосунки та поведінкові навички [2].

До інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови належать ті, які заохочують участь в активному процесі здобуття та обробки знань. Наприклад :

- «Мозковий штурм»;
- Вирішення ситуаційних завдань;
- Інтерв'ю;
- Ігрові ситуації та ін.

До інтерактивних методів належать також презентації з використанням різних допоміжних засобів: інтерактивних дощок, книг, відеороликів, слайдів, фліп-чартів, плакатів, комп'ютерів, а також робота учнів над індивідуальними проектами, максимальна реалізація творчих ідей вчителя у співпраці та співавторстві із учнями і т.д. Все це дозволяє вчителю зосередити увагу на особистості учня і сприяє більш повному розкриттю її особистісного потенціалу, тоді результат можна побачити, зрозуміти та застосувати на практиці. Для досягнення успішного результату необхідно навчити дітей самостійно мислити. Варто знаходити та вирішувати проблеми, спираючись на вже здобуті знання.

Найбільш поширеними типами нетрадиційного навчання, які сьогодні є актуальними, є педагогічні ігри. Педагогічна імітаційна гра являє собою

практичну діяльність, що моделює різні сторони професійної діяльності учнів і забезпечує умови для повноцінного використання ними наявних знань з предмету професійної діяльності, вдосконалення їх володіння іноземною мовою і більш повного ознайомлення з іноземною мовою як професійним засобом спілкування [47]. В основі педагогічної ділової гри лежать загальні елементи: наявність ролей, ситуації, у яких реалізуються ролі, різні ігрові елементи. Однак на відміну від інших ігор, у тому числі ігор освітнього характеру, крім перерахованих ігрових елементів, ділова гра має індивідуальні особливості, характерні лише для даного виду навчальної роботи, без яких гра не може вважатися діловою: тісне моделювання ситуації у грі для уточнення умов професійної діяльності учнів. Цю форму навчання варто використовувати для контролю засвоєння навичок діалогічного мовлення у ситуаціях спілкування.

У висновку можемо сказати, що традиційна методика спрямована на формування комунікативної потреби, мотивації до оволодіння та використання різноманітних мовних засобів школярами. Мова – найскладніша діяльність людини та творча практика, яка передбачає здатність спостерігати, мислити, фантазувати, слухати та чути. Інтерактивні методики роблять уроки німецької мови більш цікавими і яскравими, адже вони пропонують самостійний пошук рішень, активну мисленнєву і рухливу діяльність та сприяють підвищенню ефективності навчального процесу.

Можемо підсумувати, що правильна організація занять з використанням інтерактивних технологій вимагає, щоб кожен учень був залучений до вирішення того завдання, яке йому під силу, оскільки ця умова дозволяє йому підтримувати інтерес до навчання. Таким чином, перед учителем стоїть завдання не тільки побачити педагогічну проблему на уроці, але й знайти шляхи вирішення цієї проблеми стосовно кожного учня.

Використання інтерактивних технологій у навчанні німецької мови на заняттях дозволяє активізувати пізнавальні інтереси учнів, контролювати діяльність кожного, значно збільшити темп роботи і вирішити відразу кілька завдань - вивчення нового матеріалу, закріплення, тренування практичної

діяльності, що включає вправи різного роду, поглиблення знань, перевірка. Окрім того дуже важливо, щоб учні працювали на кожному етапі уроку, щоб підтримувати інтерес до теми в цілому.

Аналізуючи досліджене варто наголосити на тому, що використання інтерактивних технологій на уроці німецької мови доводить, що ставлення учнів до предмета з часом змінюється, діти не бояться виявляти ініціативу у вирішенні запропонованих завдань, висловлювати свою думку, прагнуть освоїти більше програмного матеріалу та виконати більше завдань.

Ефективна співпраця між вчителем та учнями на уроці німецької мови реалізується тільки тоді, коли суб'єкти будуть максимально взаємодіяти, ефективно впливати один на одного та плідно співпрацювати, що є джерелом оволодіння необхідними знаннями, уміннями та навичками мови, що вивчається. Допомогти досягти кращого результату в реалізації успішного навчального процесу можуть саме інтерактивні форми організації навчання.

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

2.1. Методичні основи та критерії застосування інноваційних форм організації навчання німецької мови

Відмінною рисою державних освітніх стандартів загальної освіти є їх діяльнісний характер, що ставить головним завданням розвиток особистості учня. Сучасна освіта відмовляється від традиційного подання процесу навчання, а формулювання державного стандарту освіти свідчить про реальну діяльність. Поставлене завдання потребує переходу до нової системної діяльнісної освітньої парадигми, що, у свою чергу, пов'язане з принциповими змінами в діяльності вчителя, який реалізує новий стандарт. Змінюються й технології навчання, запровадження інноваційних технологій відкриває значні можливості для розширення освітньої бази будь-якого предмета загальноосвітнього навчального закладу, в тому числі й іноземної мови. За цих умов традиційна школа, яка реалізує класичну освітню модель, здається менш продуктивною. Таким чином перед педагогами постала проблема перетворення традиційної освіти, спрямованої на накопичення знань, умінь і навичок, у процес розвитку особистості учня.

Термін «інновація» означає нововведення, новизну, зміну. Як засіб чи процес інновація несе за собою впровадження чогось зовсім нового. У педагогічному процесі інновація означає внесення нового в зміст, нові методи та форми навчання, цілі навчання та виховання, оновлену співпрацю вчителя та учнів.

Багатьма обставинами зумовлена потреба інноваційного узгодження педагогічної дії з сучасним розвитком суспільства, освіти та культури. Перш за все абсолютного оновлення освітнього процесу та системи, методики та технологій організації навчально-виховного процесу потребували соціально-економічні зміни. По-друге – постійного розвитку форм організації та дидактичних технологій потребує також впровадження сучасних освітніх

дисциплін та покращення гуманізації змісту освіти. По-третє – зміна ставлення педагогів до застосування та використання педагогічних інновацій [34]. Разом з сильною регламентацією змісту освітнього процесу педагоги мають вузький вибір не лише в особистому підборі нових підручників та програм, а й у застосуванні новітніх методів та прийомів навчальної діяльності.

Сучасна система знань накопичила чимало педагогічного досвіду, а досвід, в свою чергу, потребує реалізацію в конкретній педагогічній діяльності. Реалізація інноваційної спрямованості під час освітньо-виховного процесу передбачає застосування певних чинників ефективності нововведення.

Основними критеріями педагогічних інновацій є наступні : модернізація, новизна, успішний результат та творче впровадження інновацій на заняттях. Новизна це основний критерій інноваційності, адже вона значима як і в педагогічних наукових дослідженнях, так і в педагогічному досвіді. Саме тому для вчителя, який прагне бути залученим до інноваційного процесу, надзвичайно важливо вміти визначати суть та ступінь наукової новизни [1].

Гуманізація освіти передбачає реально діючу систему, що забезпечує єдність безперервного загальнокультурного, морального та професійного розвитку особистості. Цей соціально-педагогічний принцип вимагає перегляду змісту й технологій освіти у зв'язку з гуманізацією суспільства. У педагогіці інноваційні технології розглядаються у зв'язку з формуванням готовності особистості до швидких прогресуючих змін у суспільстві через розвиток творчих здібностей і здібностей до навчання.

Гуманізація педагогічного процесу зумовлює інтерес до проблеми професійного спілкування та спрямування на використання інноваційних технологій у процесі навчання іноземної мови, де акцент робиться на формуванні професійно значущих навичок спілкування у учнів. Навчальний заклад сьогодні – це школа, основним завданням якої є інноваційна діяльність учителя та учнів на основі авторських новаторських ідей у формі успішної та оригінальної педагогічної практики. Впровадження інноваційних технологій у такій школі здійснюється шляхом реалізації програми інформатизації, метою якої є

підвищення якості освіти шляхом інформативного оновлення навчального процесу : доукомплектується шкільна медіатека, закупляються ліцензійні програми, електронні підручники та презентації для класу.

Відхід від традиційного навчання шляхом використання нових технологій у навчальному процесі дає змогу позбутися одноманітності освітнього середовища та монотонності навчального процесу, створити умови для зміни видів діяльності учнів. Технологію рекомендується обирати залежно від змісту предмета, цілей уроку, рівня підготовки учнів, можливості задоволення їхніх освітніх потреб, вікової категорії учнів.

Технологія особистісно-орієнтованого навчання

Особисто орієнтовані технології відіграють вирішальну роль в освітніх інноваціях у викладанні німецької мови, тому в центрі уваги освітніх послуг – особистість учня та забезпечення всіх необхідних умов для життя та розвитку творчого потенціалу. Цей інноваційний освітній підхід проявляється в індивідуальних освітніх програмах, які враховують вік, здібності та потреби дитини. Педагогічний колектив бере участь у профільному формуванні, за допомогою якого створюються передумови для особистісно-професійного самовизначення учнів, створюються нові навчальні плани, розробляються та проводяться предмети за вибором. Учитель, який вміє і бажає здійснювати інноваційну діяльність у школі, може мати місце тоді, коли він реалізує себе як професіонал, має налаштованість на творче сприйняття наявного інноваційного досвіду та його необхідну трансформацію.

Важливою сучасною педагогічною інновацією в системі освіти України є саме особистісно-орієнтована технологія, яка формує культурний портрет учня. У сучасному суспільстві дітей легше вчити, ніж виховувати. Процес виховання вимагає більш тонкого підходу до дитини і є процесом постійної творчості. Діяльність класного керівника, в першу чергу, спрямована на роботу з учнями всього класу. Вчитель формує мотивацію до навчання кожної окремої дитини, вивчає її вікові особливості з метою розвитку та активізації пізнавальних інтересів. Проте освіта людини має бути спрямована не лише на отримання

певних знань, а й на формування в людини умінь та якостей, які дозволять їй ефективно діяти та працювати в сучасних економічних умовах.

Використання різноманітних методів та форм організації навчання під час реалізації особистісно-орієнтованого навчання уможлиблює частіше використання розмовної практики на уроці німецької мови та більш результативне засвоєння матеріалу, використання його в майбутньому. Окрім переваг цієї технології у розвивальних та дидактичних функціях, мотивація учнів значно більшає. Викладач у такому освітньому процесі отримує роль наставника самостійної навчально-пізнавальної та творчої діяльності учнів.

Інформаційно-комп'ютерна технологія

Широке впровадження інформаційно-комп'ютерної технології у навчальний процес дало змогу значно розширити арсенал методичних прийомів, які сприяють підвищенню ефективності педагогічної роботи. Використання ІКТ сприяє досягненню головної мети модернізації освіти – підвищення якості навчання, забезпечення гармонійного розвитку особистості, орієнтованої в інформаційному просторі з володінням інформаційної культури. Важливо додати, що саме інформаційно-комп'ютерна технологія є найбільш актуальною в навчальному процесі останні 3 роки, в час пандемії та військового стану в Україні.

Систему застосування ІКТ на уроці німецької мови можна розділити на наступні етапи:

1 етап: визначення навчального фонетичного, лексичного чи граматичного матеріалу, який потребує конкретного викладу, аналіз навчальної програми, аналіз тематичного планування уроків німецької мови, вибір тем, вибір типу навчання, визначення характеристик навчального матеріалу даного типу;

2 етап: вибір і створення інформаційних продуктів, вибір готових навчальних носіїв, створення власного продукту (презентації, навчання, контролю), реалізація можливостей навчання кожного учня класу;

3 етап: застосування інформаційних продуктів, використання ІКТ на уроці чи в позакласній роботі.

4 етап: аналіз ефективності використання ІКТ, вивчення динаміки результатів, вивчення оцінки з предмету.

У вивченні будь-якого предмету, особливо у вивченні мови, неможливо обійтися без сучасних інформаційних технологій. За своєю природою людина більше довіряє своїм очам і сприймає через зоровий аналізатор. Комп'ютер стає засобом поширення та обміну інформацією між учнем і вчителем, сприяє розвитку у дитини підвищеного інтересу до навколишнього світу. Наприклад, використання дистанційної освіти дозволяє найбільш точно вирішувати завдання активізації освітнього процесу, в тому числі нормативного управління якістю при використанні дистанційних технологій.

Технологія критичного мислення

Методика, яка допомагає критично піддавати сумніву твердження, не сприймаючи нічого як належне без доказів, але в той же час бути відкритим до нових ідей і методів. Критичне мислення є необхідною передумовою свободи рішень, якості прогнозу, відповідальності за власні рішення.

Конструктивною основою технології критичного мислення на уроках німецької мови є базова модель трьох етапів організації навчального процесу:

- на етапі повторення знання з німецької мови «витягуються» з пам'яті та актуалізуються разом з уявленням про те, що саме вивчається, формується особистий інтерес, ставляться цілі розгляду тієї чи іншої теми.

- на етапі розуміння (або сприйняття сенсу) учень зазвичай зустрічається з новою, систематизованою інформацією. Людина отримує можливість розмірковувати над сутністю тої чи іншої теми, вчиться формулювати запитання, співвідносячи стару та нову інформацію. Дуже важливо, що вже на цьому етапі, використовуючи ряд прийомів, можна самостійно контролювати процес розуміння матеріалу.

· етап рефлексії характеризується тим, що учні закріплюють нові знання та активно переробляють свої власні основні ідеї, щоб включити нові концепції [30].

У процесі роботи в рамках даної моделі учні мають змогу оволодівати різними видами інтеграції інформації з уроку німецької мови, вчитися формувати власну думку на основі осмислення різноманітного досвіду та ідей, продукувати висновки та логічні ланцюжки доказів, чітко висловлювати свої думки, впевнено і коректно ставитися до інших.

Основні методичні прийоми розвитку технології критичного мислення:

- Навчальний мозковий штурм;
- Інтелектуальна розминка;
- Прийом «Кошик ідей»;
- Метод контрольних запитань;
- Прийом «Я знаю ... / Я хочу знати ... / Я дізнався ...»;
- Рольовий проект;
- Прийом «Заплутані логічні ланцюжки»;
- Прийом «Ситуативне обговорення» [18].

Проектна технологія

Ця технологія не є принципово новою у світовій педагогіці, її активний розвиток помітний на початку цього століття. Учитель може запропонувати джерела інформації або просто спрямувати думку учнів у потрібне русло для самостійного пошуку. Проте в результаті учні повинні розв'язувати проблему самостійно та спільними зусиллями, застосовуючи необхідні знання, іноді з різних галузей, для досягнення реального та відчутного результату. Вся робота над проблемою, таким чином, набуває контурів проектної діяльності.

Мета цієї технології на уроці німецької мови – через володіння певним рівнем знань і через проектну діяльність, спрямовану на вирішення цих проблем, викликати інтерес учнів до конкретних ситуацій, набуті вміння практично застосовувати отримані знання.

Суть проектної методики полягає в тому, що учень сам повинен брати активну участь у засвоєнні знань. Проектна технологія – це практичні творчі завдання, які вимагають від учнів використання їх для вирішення проблемних завдань, знання матеріалу на конкретному етапі. Як метод дослідження вона вчить аналізувати конкретну граматичну, лексичну чи фонетичну проблему чи завдання, що виникли на конкретному етапі розвитку. Опановуючи культуру проектування, учень вчиться творчо мислити та передбачати можливі варіанти вирішення завдань, що стоять перед ним. Звідси методологія проектування:

- характеризується високими комунікативними навичками;
- передбачає висловлення учнями власних думок, почуттів та активну участь у реальній діяльності;
- є особливою формою організації комунікативно-пізнавальної діяльності учнів на уроках німецької мови;

Навчальний проект з точки зору учнів – це можливість займатися чимось цікавим, самостійно чи в групі, максимально використовуючи свої здібності; це діяльність, яка дозволяє учням кинути виклик собі, спрямувати свої знання та навички на вирішення проблеми. Навчальний проект з точки зору вчителя – це дидактичний інструмент, за допомогою якого можна навчати дизайну, щоб тренувати такі навички, ставити цілі та планувати свою діяльність.

Як і будь-яка діяльність, метод проектів має свої переваги та недоліки.

Переваги проектної діяльності: інтерес до пізнавальної діяльності; індивідуальний підхід; навички самоосвіти та самоконтролю; вміння працювати в команді.

Недоліки проектної діяльності: збільшення навантаження на учнів та викладачів; мовні труднощі у викладі матеріалу; можливі психологічні та комунікативні проблеми.

Проект пропонує чудову можливість залучити студентів до активного діалогу між культурами, щоб вони могли на практиці дізнатися, як працює мова в новій для них культурі.

Як і елементи, так і власне технологію проекту слід застосовувати наприкінці вивчення теми в конкретному циклі як один із видів повторювально-узагальнюючих уроків. Одним із елементів такої методики є обговорення плану, в основі якого лежить методика підготовки та захисту проекту на певну мовну тему.

Етапи роботи проектної технології зображуємо в таблиці 1:

Таблиця 1

	<i>Діяльність учнів</i>	<i>Діяльність вчителя</i>
<u>Організаційна підготовка</u>	Вибір теми проекту, визначення його цілей і завдань, розробка реалізації плану ідеї, формування мікрогруп.	Формування мотивації учасників, консультації щодо вибору теми та жанру проекту, допомога у підборі необхідних матеріалів, розробка критеріїв оцінювання діяльності кожного учасника на всіх етапах.
<u>Пошуки інформації</u>	Збір, аналіз та систематизація зібраної інформації, запис інтерв'ю, обговорення зібраного матеріалу в малих групах, побудова та перевірка гіпотези, оформлення макету та стендової презентації, самоконтроль.	Регулярні консультації щодо змісту проекту, допомога в організації та редагуванні матеріалу, консультації щодо оформлення проекту, спостереження за діяльністю кожного учня, оцінювання.
<u>Фінал</u>	Проектування, підготовка до захисту.	Підготовка доповідачів, супровід в оформленні проекту.
<u>Розгляд</u>	Оцінка власної діяльності: «Що я засвоїв під час роботи над проектом?»	Оцінювання кожного учасника проекту.

Технологія проблемного навчання

Під технологією проблемного навчання на уроці іноземної мови розуміють таку організацію навчання, яка передбачає утворення під керівництвом вчителя проблемних ситуацій та активну самостійну діяльність учнів щодо їх вирішення, в результаті якої відбувається творче оволодіння професійними знаннями, уміннями і навичками та розвиток інтелектуальних можливостей.

Проблемними завданнями на уроках німецької мови можуть бути педагогічні завдання, запитання, практичні завдання тощо. Проте не можна змішувати проблемне завдання і проблемну ситуацію. Проблемне завдання саме

по собі не є проблемною ситуацією, воно може викликати проблемну ситуацію лише за певних умов. Одна і та ж проблемна ситуація може бути викликана різними видами задач. У загальному вигляді технологія проблемного навчання полягає в тому, що учні стикаються з проблемою і досліджують шляхи і способи її вирішення за безпосередньої участі вчителя або самостійно, тобто вони повинні :

- сформулювати гіпотезу;
- окреслити та обговорити шляхи перевірки її правдивості;
- сперечатися, проводити досліди, робити спостереження, аналізувати їх результати, доводити свою думку.

Залежно від ступеня пізнавальної самостійності учнів проблемне навчання проходить у трьох основних формах: проблемний виклад матеріалу, частково-пошукова діяльність і самостійна дослідницька діяльність. Найменше пізнавальна самостійність учнів спостерігається при постановці проблеми: учитель сам подає завдання чи новий матеріал. Поставивши проблему, вчитель показує шлях до її розв'язання, демонструє учням хід наукового мислення, змушує їх слідувати діалектичному руху мислення до істини, робить їх, так би мовити, співучасниками наукового пошуку самостійного мислення, активного пошуку відповідей на окремі частини проблеми [1].

Технологія проблемного навчання, як і інші технології, має переваги та недоліки. Переваги технології проблемного навчання в тому, що вона сприяє не лише засвоєнню учнями необхідної системи знань, умінь і навичок, а й досягненню високого рівня їх інтелектуального розвитку та формуванню вміння самостійно здобувати знання через власну творчу діяльність, розвиває інтерес до наукової роботи, забезпечує стійкий успіх у навчанні. Недоліки - потребує багато часу для досягнення запланованих результатів, слабка керованість пізнавальної діяльності учнів.

Ігрова технологія

Гра на уроці німецької мови - це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямований на відновлення і засвоєння мовного досвіду, в ході якого формуються і вдосконалюються мовні навички та знання [56].

Класифікація навчальних ігор:

За сферою застосування:

- фізичні;
- інтелектуальні;
- соціальні;
- психологічні.

За характеристикою типу педагогічного процесу:

- гра-засвоєння;
- гра-перевірка;
- гра-узагальнення;
- пізнавальна гра;
- творча гра.

Завдання, які вирішує використання даної форми навчання при вивченні іноземної мови:

- здійснюється більш вільний, психологічно розкріпачений контроль знань;
- зникає хвороблива реакція учнів на невдалі відповіді;
- робота з учнями в навчанні стає більш чутливою та диференційованою.

Навчання в грі на уроці німецької мови дозволяє навчити розпізнавати ті чи інші мовні явища, порівнювати граматичне використання тих чи інших правил, характеризувати, розкривати мовні поняття, обґрунтовувати, застосовувати певні правила і т. д.

За допомогою ігрових методів під час організації навчання німецької мови досягаються наступні цілі:

- стимулюється пізнавальна активність учнів;
- активізується розумова діяльність;

- інформація запам'ятовується спонтанно;
- формується асоціативна пам'ять;
- підвищується мотивації до вивчення мови.

Все це говорить про ефективність навчання німецької мови в процесі гри, тобто професійної діяльності, яка має як навчальні, так і трудові характеристики.

Аналізуючи досліджене можемо зробити певні висновки.

Поява інноваційних технологій при вивченні німецької мови, пов'язана з розвитком комп'ютерної техніки та телекомунікаційних мереж, дозволила створити якісно нове інформаційно-освітнє середовище як основу для розвитку та вдосконалення системи освіти. Сьогодні багато вчителів використовують сучасні технології та інноваційні методи навчання для досягнення результатів навчання, які включають активні та інтерактивні форми навчання. Активні забезпечують ініціативну позицію учня по відношенню до вчителя та тих, кого він навчає. Під час занять з їх використанням використовуються підручники, зошити, комп'ютер, тобто індивідуальні засоби, які використовуються на заняттях. Завдяки інтерактивним методам ефективно засвоєння знань відбувається у співпраці з іншими учнями. Ці методи належать до колективних форм навчання, при яких над завданням працює група учнів, кожен з яких відповідає за виконану роботу.

Як результат, головна мета інноваційних освітніх технологій при вивченні німецької мови – підготувати людину до впевненої та активної взаємодії в мовному іноземному середовищі. Саме тому інноваційні методи навчання сприяють розвитку пізнавального інтересу учнів при вивченні мови, вчать їх систематизувати й узагальнювати матеріал, дискутувати й комунікувати. Розуміючи та опрацьовуючи отримані знання, учні набувають навичок застосовувати їх на практиці та отримують досвід спілкування. Немає сумніву, що інноваційні методи навчання мають переваги перед традиційними, оскільки вони сприяють розвитку дитини, вчать її розпізнавати та самостійно приймати рішення.

2.2. Інноваційні форми організації навчання німецької мови та справи для їх реалізації

З появою нових інформаційних технологій, Інтернету, мобільних телефонів і планшетів, зміни в технологічній сфері не тільки відобразилися на сфері освіти, але й мали і мають безпосередній вплив на процеси, що там відбуваються. Науковці виділяють педагогічні умови, що визначають ефективність навчально-виховного процесу, серед яких головне місце займають мотивація та активність учня, тому не випадково розвиток інноваційних форм навчання переважно йде шляхом посилення цих аспектів.

Сучасний професійний світ немислимий без інформаційних технологій. Новітні інформаційні технології стали невід'ємним інструментом у викладанні німецької мови, що дозволяє учням більш інноваційно співпрацювати в мовному середовищі та брати участь у справжньому спілкуванні в соц-мережах, отримувати актуальну інформацію про граматику, лексику чи фонетику, про країну, мова якої вивчається та ділитися ідеями з однолітками. Викладачі вдаються до інтеграції цих технологій, розмірковуючи та наближаючись до технологій учнів на уроках німецької мови: електронна пошта, Інтернет як джерело матеріалу та засіб спілкування, віртуальні конференції, програмне забезпечення чи мобільні технології [59].

Є багато різних технологій, які успішно використовуються в курсах вивчення німецької мови, від традиційних магнітофонів або програвачів компакт-дисків до інноваційних технологій, включаючи використання інтерактивних дощок, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), мобільних технологій і створення віртуального середовища у форматі 3D.

Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють учням легко зануритися в мовне середовище, що раніше було можливо лише через перебування в країні мови, яку вивчають. З широким використанням ІКТ більшість учнів тепер можуть знаходити лінгвістичний матеріал, який їх цікавить, спілкуватися з професіоналами чи іншими учням он-лайн. Крім того, новітні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють вийти за межі

простого вивчення мови, пропонуючи певний культурний і соціальний дискурс [15].

Учень має можливість побудувати більш гнучкий і незалежний спосіб навчання, ширший вибір бажаної технології для цього процесу навчання. Тепер завдання школярів полягає не стільки в отриманні певного рівня знань, скільки у виборі того, що вивчати, наскільки знання відповідають потребам і як технологію навчання можна адаптувати до їхнього стилю життя.

Мета використання інноваційних форм і методів навчання на уроці – підвищити ефективність навчання, розвинути творчі здібності учнів та вміння самостійно приймати рішення. Необхідність використання сучасних освітніх технологій у навчальному процесі зумовлена декількома причинами: важко вмістити великий потік інформації в рамки шкільної програми, і інформація може застаріти швидше, ніж учні закінчують школу. Без здатності оновлювати оперативну частину свого комунікативного, соціального та інтелектуального досвіду учень не буде повністю підготовленим випускником.

Однією з популярних методів інформаційно-комп'ютерної технології є інтерактивна дошка – сенсорна поверхня, за допомогою якої відбувається взаємна активна комунікація між користувачем і комп'ютером з однією метою – забезпечити максимальну чіткість відображуваного контенту [28]. Зазвичай ця технологія використовується лише в прямому зв'язку з комп'ютером.

Робота з інтерактивними дошками дає змогу по-новому представити вивчення німецької мови, особливо в час онлайн навчання. Вчителі та учні мають доступ до широкого спектру джерел навчальних матеріалів – текстів, зображень та відео. Учитель не повинен самостійно опрацьовувати всі матеріали, на дошках міститься авторське програмне забезпечення з великою кількістю матеріалу. Або також є сервери, де можна знайти вже готові уроки. Ця інноваційна технологія підходить для будь-якого віку, чим і отримала свою практичність та популярність.

Інтерактивний підручник – це програмне забезпечення для навчання німецької мови за допомогою інтерактивної дошки або інших пристроїв, наприклад, планшетних ПК. Інтерактивні підручники дозволяють

використовувати інтерактивні матеріали (наприклад, зображення, відео, анімацію тощо) безпосередньо в класі. Сьогодні інтернет-система розробила власні інтерактивні підручники з вивченням німецької мови, наприклад, Fraus Verlag, Hueber, Terasoft, Polyglot, Alter, Nová škola, LANGMaster, та інші.

Вправи для реалізації цієї технології повинні бути підібрані таким чином, щоб вони відповідали мовному рівню учнів та наявному словниковому запасу. Наведемо приклади конкретних вправ при реалізації ІКТ разом з їх дидактичним аналізом за темою «Das Einkaufen»:

За допомогою цього інноваційного матеріалу учні вивчають лексику, пов'язану з темами «Einkaufen», «Lebensmittel» та «Konsumgüter». Учні практикують артиклі відповідної лексики, вивчають найбільш вживані фрази при покупках і т. д. Приклади реалізації інформаційно-комп'ютерної технології через використання інтерактивної дошки показуємо в додатках:

Додаток Б : учні групують слова на певну тематику.

Додаток В: учні вчаться висловлювати свої побажання.

Додаток Г: учні відгадують по літерам слово з теми.

Саме використання комп'ютерних технологій урізноманітнює заняття та робить його більш сучасним і продуктивним. На такому уроці може відбуватися індивідуалізація навчання, розвиватися пізнавальна діяльність учнів, а саме інтелектуальна активність, логічне мислення, увага, пам'ять, мова, уява, інтерес до навчання. Урок з використанням поданої технології показує нові можливості для розвитку гармонічної індивідуальності, здібної до колективної співпраці.

Спираючись на комп'ютерні технології, вчителі німецької мови розширюють можливості навчального процесу за допомогою використання мультимедійних презентацій, програм, різних комп'ютерних додатків у навчальному процесі.

Технологія проектного навчання за своєю суттю не є новою для світової педагогіки. Вона базується на ідеях американських філософів про те, що освіта — це процес збирання та реконструкції наявного досвіду з метою поглиблення його змісту [60]. Проектний метод базується на особистому способі подолання

труднощів і завдань учнів: у процесі навчальної діяльності вони самостійно планують і розв'язують конкретні практичні завдання.

Суть методу проектування полягає в розвитку пізнавального процесу учня, його здатності самостійно будувати власні знання, орієнтуватися в інформаційному просторі та бачити практичне застосування своїх знань через проектну діяльність, яка передбачає вирішення однієї чи кількох проблем.

Таким чином, метод проектування можна розглядати як спосіб досягнення освітньої мети через детальну розробку проблеми (технології), яка має на меті завершитися чітко визначеним практичним результатом. Такого результату можна досягти лише за умови розвитку в учнів самостійного мислення, вміння знаходити й розв'язувати проблеми, залучаючи знання з різних предметних галузей і вміння передбачати наслідки рішень.

Беручи активну участь у навчальному процесі в рамках проектної діяльності, учні особисто сприяють виборі теми та типу роботи проекту, плануванню його етапів та презентації кінцевого результату.

Метод проектів на уроках німецької мови можна реалізовувати за такими цікавими навчальними темами:

1. «Der Masterchief»

Проект «Мастер шеф»: основна ідея – розповідь про рецепти українських страв для німецьких кухарів. При підготовці даного проекту учні використовують раніше вивчені лексичні одиниці з теми (назви фруктів ,овочів, керування прийменників з дієсловами, які необхідні під час опису процесу готування і т. д.). Пошукова робота учнів полягає в роботі зі словником. Цікаво було би по закінченню цього проекту влаштувати фінал з приготуванням цих страв, паралельно згадуючи лексику з теми.

2. «Die Feiertage»

Проект «Свята в Україні та Німеччині», в якому учні разом з вчителем шукають та збирають інформацію, знайомляться з звичаями та згадують їх, розглядають ілюстрації та порівнюють українські та німецькі традиції. Створення презентації, буклетів –у фіналі проекту.

Варто додати, що особливістю кожного проекту є те, що вчитель формулює проблему, проте кожна проблема змушує дитину діяти, тому тема проекту додається в загальних рисах. Діти мають змогу обговорити тематику, домислити, можуть переформулювати або дозволяється обирати підтему проекту самостійно.

Отож, проектний метод на уроці німецької мови дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, надає учням можливість самостійно планувати, здійснювати та контролювати власну діяльність. Використовуючи проектну методика, учні можуть самостійно обирати джерела інформації, форми подання, максимально проявляти свої творчі здібності. Під час презентації учні презентують вільне володіння іноземною мовою, демонструють підготовлене та спонтанне мовлення, особливо після презентації, коли йде обговорення проекту. Робота над проектом вочевидь підвищує інтерес до вивчення іноземних мов. Мотивація допомагає учням активізувати свої когнітивні та комунікативні навички.

Технологія критичного мислення – процес, в якому учень шляхом аргументації думок характеризує певний предмет чи явище, знаходить вихід з певної ситуації. У цьому процесі присутній аналіз, обґрунтування та синтезування певної інформації, властивість адекватно сприймати ситуацію та відстоювати свою позицію.

Наводимо приклади реалізації технології критичного мислення:

1. «Знаю – хочу дізнатися – дізнався» («W-MW-HG Diagramm»)

Таблиця «W-MW-HG» як показовий організатор уможлиблює для учнів організацію інформації перед, під час та після певного заняття. Такого плану діаграми зазвичай залучають учнів до нової теми, повторення попередніх знань та моніторингу:

Таблиця 2

«W-MW-HG Diagramm»

Schätzen Sie ein, was Sie über ein Thema wissen, bevor und nachdem Sie es behandelt haben. Füllen Sie die folgenden Spalten mit dem aus, was Sie über das Thema wissen, was Sie wissen möchten und was Sie gelernt haben.		
Was wissen Sie bereits über das Thema?	Was möchten Sie zum Thema wissen ?	Was haben Sie über das Thema gewusst ?

2. *Метод «Шість капелюхів»*

Психологічна рольова гра, мета якої – проаналізувати одну і ту ж саму проблемну ситуацію з 6 точок зору, незалежних одна від одної. У висновку у учнів формується найбільш повне поняття причини та предмету дискусії, а всі за та проти осмислюються на емоційному та логічному рівнях (*Додаток Е*).

Технологія інтерактивного навчання – це така форма організації інформативної діяльності, в якій беруть участь всі учасники освітнього процесу та абсолютно для кожного створені комфортні умови для навчання. Ця технологія характеризує спільну діяльність учнів на уроці, засвоєння матеріалу та обмін знаннями, ідеями в доброзичливій атмосфері та взаємній підтримці.

Приклади використання технології інтерактивного навчання на практиці:

1. *«Karussell»*

Умови цієї вправи легкі : вчитель буде два кола учнів – зовнішнє (учасники через кожні 30-40 секунд міняються місцями за чи проти годинникової стрілки) та внутрішнє (менше учасників, вони просто комунікують). Завдання – за короткий проміжок часу проінформувати про певну ситуацію, яку учень прочитав на попередньо підготовленій вчителем картці сусіда чи відреагувати на отриману інформацію від сусіда. Наприклад, на картці зазначене речення: *Der berühmteste brasilianische Fußballspieler Pele schoss die meisten Tore in seiner Karriere*. Гравець із цією карткою звертається до співрозмовника: *«Weißt du, dass berühmteste brasilianische Fußballspieler Pele die meisten Tore in seiner Karriere schoss?»*. У відповідь співрозмовник має відреагувати на почуту інформацію.

2. *«Броунівський рух»*

Ця технологія ґрунтується на активному пошуку інформації в межах однієї кімнати. Попередньо усі учні отримують картки з інформацією та завданнями, яка може бути актуальною для кожного. Таким чином учень повинен знайти відповідь на запитання на картці, яку він отримав. Наприклад учень з запитанням «*In welcher Stadt hat der bekannteste deutsche Rattenfänger den Menschen geholfen?*» повинен знайти учня, який має картку з інформацією «*In Hameln*». Цей же гравець має також свою картку з запитанням, на яке він шукає відповіді: «*Wie viele Einwohner hat Berlin?*». Відповідь міститься на картці іншого гравця: «*3,4 Million*».

Ідея **особистісно-орієнтованого підходу** дуже приваблива і спонукає вчителів шукати шляхи її реалізації, оскільки в цьому навчанні основна увага приділяється особистісним особливостям, рівню інтелектуального та морального розвитку дитини, особливостям її психіки (пам'яті, сприйняттю, мисленню). Приклади вправ для реалізації :

1. «*Wenn ich Präsident wäre,...*»

Головна мета цієї вправи реалізується тоді, коли учень, будучи в певному образі (професія, тварина, рослина, предмет), показує та аргументує своє рішення чи поведінку в тій чи іншій ситуації (учень відповідає на питання «*Wenn Sie Präsident wären, würden Sie den Mindestlohn erhöhen?*», аргументуючи свою думку)

2. «*Symbolisierung*»

За допомогою цієї вправи розвивається метод символічного бачення. На основі попередньо підготовлених завдань учень має змогу визначити та пояснити зв'язок між явищем та його символом (Frühling – Wiedergeburt, Licht– Gutes і т. д.).

Методична типологія **ігрових технологій** дуже різноманітна. Методика викладання німецької мови розрізняє фонетичні, лексичні, орфографічні, граматичні та мовні ігри. Кожен вид гри покликаний, щоб формувати фонематичні сили учнів, лексичні і граматичні навички, тренувати використання

мовних явищ на всіх етапах оволодіння німецькою мовою. Приклади застосування технології :

1. «*Lies das!*»

Виконання цієї вправи полягає в тому, що учень повинен замінити картинки на відповідні слова, тим самим склавши та прочитавши цілковитий текст (*Додаток Є*).

2. «*Kaputttes Telefon*»

Умови виконання : ведучий пошепки на вухо говорить тому, хто сидить найближче, слово чи фразу. Кожен наступний учень відповідно передає це слово наступному учню. В результаті виграє та команда, яка найшвидше і без помилок передасть назване слово останньому гравцеві.

Технологія проблемного навчання – організація процесу навчання, сутність якої полягає в утворенні в навчальному процесі проблемних ситуацій, вирішенні та вирішенні учнями проблем [29].

Приклад використання технології проблемного навчання пропонуємо в граматичному розгляді основних часів дієслова (*Додаток Ж*). Учням пропонується переглянути допоміжні слова та змінні закінчення дієслів відповідно до особи та часу. Після самостійного аналізу задаються проблемні питання : *Ist die Bildung von Gegenwarts- und Vergangenheitsformen ähnlich? Was ist der Unterschied? Haben Sie den Unterschied zwischen den Hilfsverben haben und sein verstanden? Erinnern Sie sich an die Personalendungen von Verben? Was wird mit dem Hauptverb in der Vergangenheitsform gebildet?* і т. д.

У висновку можемо сказати, що для розуміння сутності інноваційних технологій організації навчання можна виділити дві основні проблеми педагогіки: проблему вивчення, узагальнення та поширення уже набутого досвіду та проблему впровадження в практику результатів сприйняття нової інформації. В основі поданих технологій йдеться про те, що вчитель може виступати автором, розробником, дослідником, користувачем і пропагандистом всього вивченого матеріалу. Керування цим процесом забезпечує

цілеспрямований відбір, оцінку та застосування досвіду вчителя та правильного вибору та реалізації інноваційної технології організації навчання.

2.3. Експериментальна перевірка використання технології інтерактивного навчання на уроці німецької мови як іноземної

Уроки німецької мови – це завжди науково організована та результативна взаємодія всіх учасників освітнього процесу, яка в висновку розвиває творчі та розумові здібності учнів, індивідуалізує та диференціює процес навчання, формує аналітичне та критичне мислення, звертає більшу увагу на самоконтроль та навички самооцінки. Співпраця вчителя та учнів та встановлення взаємодії в класі, на нашу думку, є дуже важливими елементами таких уроків. Для підвищення ефективності вивчення німецької мови варто зауважити саме на використанні технології інтерактивної організації навчання під час освітньо-виховного процесу.

Впродовж проходження педагогічної практики з фаху, в період з 23.03.2022 року по 03.05.2022 року, у 9-б класі Рівненської спеціалізованої школи № 15 відбувалася перевірка даної гіпотези. Дослідження складалося з двох етапів, а саме констатуючий та формуючий експеримент.

Головна мета констатуючого експерименту полягала в тому, щоб реально дослідити вихідний рівень використання інтерактивних вправ під час вивчення німецької мови.

Впродовж реалізації першого, констатуючого експерименту використовувались наступні методи : спостереження; бесіда з учнями та вчителями; аналіз учнівських робіт; анкета – тест.

Критерії ефективності застосування інтерактивних вправ під час організації навчання, які були визначені під час дослідження:

- вміння організовано взаємодіяти в парі, групі чи самотійно, адекватно реагувати на думку інших;
- цікавість та можливість використання технології інтерактивного навчання;
- успішне виконання завдань з використанням інтерактивних методик;

- загальний показник успішності;
- щільність опитування.

У дослідженні потрібно було з'ясувати:

- ставлення учнів до вивчення німецької мови в режимі використання інтерактивних вправ;
- вміння та навички організувати роботу в групах, в парах, індивідуально;
- перспективи застосування інтерактивних вправ у подальшому вивченні німецької мови.

Були проведені спостереження під час занять, індивідуальні бесіди з учнями, аналіз роботи школярів та ,головне, тест-анкета. Останнє опитування містило в собі наступні питання:

1. Чи подобається Вам, коли вчитель використовує інтерактивні вправи для опрацювання матеріалу?
2. Чи вмієте Ви працювати за правилами інтерактивного заняття?
3. Які методи інтерактивного навчання Вам найбільше подобаються?
4. Як Ви вважаєте, чи корисно використовувати інтерактивні методи на уроках німецької мови?
5. Чи хотіли б Ви, щоб інтерактивних вправ було більше?

Результати опитування представлені в таблиці 3:

Таблиця 3

№	Запитання анкети – тесту	Кількість відповідей	Кількість %
1.	Чи подобається Вам, коли вчитель використовує інтерактивні вправи для опрацювання матеріалу?		
	А) так, звичайно.	4	14%
	Б) не дуже.	16	57%
	В) зовсім не подобається.	8	29%
2.	Чи вмієте Ви працювати за правилами інтерактивного заняття?		
	А) так.	6	22%
	Б) з допомогою вчителя, учнів.	18	64%
	В) ні.	4	14%
3.	Які методи інтерактивного навчання Вам найбільше подобаються?		
	А) групова робота	12	42%
	Б) робота в парі, трійці	10	36%
	В) індивідуально	6	22%
4.	Як Ви вважаєте, чи корисно використовувати інтерактивні методи на уроках німецької мови?		
	А) так, це сприяє підвищенню мотивації до вивчення предмету.	10	36%
	Б) розвиток умінь і навичок (зростання почуття відповідальності, творчої активності, ініціативності)	12	42%
	В) для мене інтерактивні технології нічого не значать.	6	22%
5.	Чи хотіли б Ви, щоб інтерактивних вправ було більше?		
	А) так.	9	32%
	Б) напевно.	14	50%
	В) ні.	5	18%

В результаті виявили, що учням не зовсім до вподоби використання інтерактивних методів для опрацювання матеріалу. Таку відповідь мали 57% опитаних, 29% респондентів – зовсім не подобається, а 14% – нормально реагують на роботу на уроці у режимі інтерактиву.

На питання «Чи вмієте працювати за правилами інтерактивного заняття?» 64 % респондентів відповіли, що з допомогою партнерів та вчителя виконують завдання, 14 % опитаних не вміють працювати в режимі інтерактиву, 22 % справляються самостійно.

З відповідей на третє питання з'ясовано, які види методів інтерактивного навчання учням запам'ятались найбільше: 42 % опитаних віддають перевагу

роботі в групі, 36 % – в парі чи трійці та лише 22% бажають працювати самостійно.

На питання про користь застосування наведених інтерактивних методик навчання німецької мови 36 % опитаних відповіли, що це збільшує мотивацію на уроці, 42 % висловили думку, що окрім розумових здібностей розвиваються також навички та уміння, 22 % вважають важливість цієї технології не надто великою, адже для них немає значення, в якій формі вчитель проводить урок.

Останнє запитання було сформульоване так – «Чи хотіли б Ви, щоб частіше працювати в режимі інтерактивну?». Маємо наступні відповіді : 18 % відповідей – ні, 32 % опитаних бажають частіше працювати в такому режимі, 50 % учнів не змогли дати однозначної відповіді.

Успішність виконання завдань в процесі реалізації інтерактивних методів аналізувалась на самих уроках німецької мови та при бесіді з вчителями.

Щільність опитаних впродовж дослідження визначалась разом з опрацюванням шкільної документації та спостережень.

Опрацювавши отримані відповіді, результати відобразили у таблиці 4.

Таблиця 4

Рівні ефективності використання інтерактивних технологій навчання німецької мови.

Критерії	Рівні		
	Високий	Середній	Низький
1. Успішність виконання завдань з використанням інтерактивної вправи.	0%	46%	54%
2. Інтерес до використання інтерактивних вправ.	14%	57%	29%
3. Вміння організовано працювати в групі, парі, самостійно (за правилами інтерактивної вправи).	42%	36%	22%
4. Щільність опитування.	7%	64%	29%
5. Загальний показник успішності.	0%	43%	57%

Виходячи із даних експерименту можемо сказати, що реалізація системи інтерактивних уроків чи уроків, у плани-конспекти яких включено один із методів інтерактивних технологій, на заняттях з німецької мови переважає середній рівень ефективності впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес. Слід додати, що рівень успішності з використанням режиму інтерактиву та загальний показник успішності не сильно різняться: 54% і 57%. Щільність опитування визначалось за кількістю оцінок впродовж попереднього семестру навчання.

Під час реалізації експерименту перевірялась гіпотеза впливу технології інтерактивного навчання на ефективність уроків німецької мови. Зокрема було запропоновано провести низку уроків німецької мови з використанням інтерактивних технологій.

Підсумки дослідно-експериментальної роботи свідчать про збільшення ефективності занять німецької мови з використанням інтерактивних методів, про зростання інтересу та мотивації на уроках, про удосконалення умінь, навичок та рівня успішності опитаних.

Після проведених уроків, учням було запропоновано знову відповісти на питання попередньої анкети-тесту.

Результати анкетування представлені в таблиці 5.

Таблиця 5

№	Запитання анкети – тесту	Кількість відповідей	Кількість в %
1.	Чи подобається Вам, коли вчитель використовує інтерактивні вправи для опрацювання матеріалу?		
	А) так, звичайно.	16	57%
	Б) не дуже.	8	29%
	В) зовсім не подобається.	4	14%
2.	Чи зможете Ви працювати за правилами інтерактивного заняття?		
	А) так.	20	71%
	Б) з допомогою вчителя, учнів.	8	29%
	В) ні.	0	0%
3.	Які методи інтерактивного навчання Вам найбільше подобаються?		
	А) групова робота	13	46%
	Б) робота в парі, трійці	10	36%
	В) індивідуально	5	18%
4.	Як Ви вважаєте, чи корисно використовувати інтерактивні методи на уроках?		
	А) так, це сприяє підвищенню мотивації до вивчення предмету.	14	50%
	Б) розвиток умінь і навичок (зростання почуття відповідальності, творчої активності, ініціативності)	12	43%
	В) для мене інтерактивні технології нічого не значать.	2	7%
5.	Чи хотіли б Ви, щоб інтерактивних вправ було більше?		
	А) так.	24	86%
	Б) напевно.	4	14%
	В) ні.	0	0%

В результаті реалізації експерименту в системі уроків німецької мови з використанням технології інтерактивного навчання бачимо, що рівень успішності та цікавість до взаємодії в режимі інтерактиву значно зріс : 57 % опитаним дуже подобається використання інтерактивних методів, 46 % учнів надають перевагу навчанню в групі, 36 % – в парі, 18 % – індивідуально.

Половина школярів відповіла, що після реалізації навчання в режимі інтерактиву їх мотивація до навчання значно зросла.

Після опрацювання отриманих даних, результати відобразили в таблицю 6:

Таблиця 6

Критерії	Рівні		
	Високий	Середній	Низький
1. Успішність виконання завдань з використанням інтерактивної вправи.	22%	68%	10%
2. Інтерес до використання інтерактивних вправ.	57%	29%	14%
3. Вміння організовано працювати в групі, парі, самостійно (за правилами інтерактивної вправи).	46%	36%	18%
4. Щільність опитування.	65%	35%	0%
5. Загальний показник успішності.	11%	64%	25%

Дослідження показало, що використання технології інтерактивного навчання на уроках німецької мови дуже добре вплинули на учнів, і як результат – 71 % опитаних здатні працювати в режимі інтерактивного навчання без допомоги вчителя. Значна частина учнів, за нашим дослідженням, говорять про підвищення мотивації та інтерес до вивчення мови. Всі ці факти доводять користь та успішний результат використання технології інтерактивного навчання під час освітнього процесу.

Втілення мети успішного та результативного навчання реальне при оволодінні методикою, що стимулює конструктивно критичне мислення активними методами та технологіями навчання. Технологія інтерактивного навчання, як ми дослідили, захоплює та зацікавлює учнів, спонукає до самостійного мислення та дій, підвищує мотивацію та збільшує інтерес.

ВИСНОВКИ

Метою даного дослідження було показати сутність використання різних інноваційних технологій організації навчання німецької мови. Щоб досягти цієї мети, було виконано ряд завдань.

У першому розділі були обґрунтовані теоретичні основи використання різних інноваційних технологій в навчанні іноземної мови. Проаналізовано основні передумови форм навчальної діяльності з використанням інноваційних форм роботи та розглянуто їх основні види.

У другому розділі розглянуто методи використання різноманітних інноваційних форм під час вивчення іноземної мови, досліджено вибір інноваційних технологій на уроці німецької мови для інтелектуальної діяльності, створено комплекс вправ кожної з технологій для їх кращого впровадження в навчання іноземної мови та описано власні практичні дослідження реалізації технології інтерактивного навчання.

У результаті проведених досліджень можна зробити наступні висновки.

Основною метою навчання іноземної мови в загальноосвітній школі є формування в учнів умінь використовувати мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Формування умінь і навичок іншомовного спілкування учнів передбачає досягнення рівня комунікативної компетентності, достатнього для комунікації в певних сферах спілкування.

Комунікативна методика навчання іноземної мови базується на тому, що процес навчання є моделлю спілкування та взаємообміну інформації. Оволодіння учнями навичками іншомовного спілкування передбачає сформованість достатнього рівня комунікативних умінь, до змісту яких входять мовні навички,; соціокультурна, соціолінгвістична та дискурсивна компетентності. Формування комунікативних навичок на уроці німецької мови передбачає дотримання принципів мовленнєво-розумової активності, індивідуалізації, функціональності, ситуативності та новизни.

Під час вивчення іноземної мови з метою формування високого рівня комунікативних умінь і навичок використовують різноманітні інноваційні форми організації навчання, а саме ігрову, проектну, інтерактивну та інформаційно-комп'ютерну технології, технології критичного та проблемного мислення а також технологію особистісно-орієнтованого навчання.

Переваги використання різних інноваційних форм організації роботи під час навчального процесу полягають у тому, що за той самий проміжок часу можна виконати більше роботи. Висока ефективність досягається також у засвоєнні матеріалу та вдосконаленні мовних навичок учнів. Розвивається навчальна діяльність, формуються мотиви навчання, стосунки між учнями, здатність до співпраці. Різноманітність форм інтерактивного навчання дозволяє вчителю підібрати відповідні форми до певної теми та підібрати методи відповідно до рівня знань учнів класу. Використання цих форм роботи та спілкування під час навчального процесу на різних етапах уроку іноземної (німецької) мови для учнів є не лише засобом підвищення мотивації учнів до вивчення мови, а й покращує атмосферу в класі. Це реалізує кращу співпрацю та взаєморозуміння між учнями та вчителями.

Під час навчання німецької мови на всіх рівнях можна використовувати різноманітні інноваційні технології навчання. Найпоширенішими формами роботи та навчання є інформаційно-комп'ютерна технологія та технологія інтерактивного навчання. Ці форми роботи та спілкування є найбільш ефективними для повноцінного вивчення іноземної мови, особливо в сьогоденних реаліях. Таким чином, при реалізації технології інтерактивного навчання учні займають активну позицію на уроці та краще засвоюють матеріал, адже на такому уроці учні мають можливість спілкуватися один з одним, вчитися на чужих помилках і чути один одного.

Використання та поєднання різних інноваційних форм мотивує учнів до вивчення іноземної мови. Створення невимушеної атмосфери на уроці призводить до позитивних результатів у роботі учнів і досягнення мети, поставленої вчителем перед уроком. Викладач може змінювати форми роботи

залежно від теми і мети та виходячи з індивідуальних особливостей та інтересів учнів конкретного класу. Важливо пам'ятати, що слід застосовувати принцип взаємодії, а саме такі інноваційні форми, як технологія проектного та інтерактивного навчання, адже лише завдяки плідній співпраці з учителем та іншими учасниками навчального процесу учень може легко та невимушено досягти успіху. Досліджені форми допомагають вчителю цікаво провести урок іноземної мови та мотивують учнів до навчання.

На основі розроблених теоретичних визначень отримано такі практичні результати:

- Досліджено поняття інноваційних форми навчання, їх вплив на навчально-виховний процес у школі;
- Проаналізовано систему використання інноваційних форм та методів роботи на уроках іноземної мови та обгрунтовано ефективність застосування методики цих форм роботи;
- Уточнено можливості використання Інтернет-контенту в процесі навчання іноземної мови;
- Розглянуто можливості застосування проектних форм роботи для навчання іноземної мови
- Визначено вплив інноваційних форм організації навчання на навчально-виховний процес;
- Досліджено та розглянуто використання різноманітних вправ для реалізації методики впровадження інноваційних форм під час навчання німецької мови;
- Проведено педагогічне спостереження за уроками з використанням різних інтерактивної форми організації навчання на уроці іноземної мови;
- Представлено аналіз технології інтерактивного навчання та опитування серед учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемчук Г.І. Про сучасні підходи до вивчення та викладання іноземних мов. Рідна школа.-2003. - № 9. с.15-16.
2. Антипова О.П., Паламарчук В.Ф. У пошуках нестандартного уроку // Рад. школа. - 1991. - № 1. - С. 65-69.
3. Антонюк Н. М., Титаренко О. Ю., Горохова І. В. Вивчення іноземних мов в контексті гуманістичної освіти. Вісник Академії адвокатури України. 2009. №1. С. 228–233.
4. Арістова Н.О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у учнів вищих нелінгвістичних навчальних закладів: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 2009. – [<http://disser.com.ua/content/350944.html>].Бабанов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Монографія. -Запоріжжя: Просвіта. 2000. - 260с.
5. Бабцева Н.В. Методи та прийоми розвитку інтелектуально-пізнавальних та творчих здібностей учнів.// Німецька мова в школі. – 2012. - №11. - С. 2-5.
6. Богданова І.М. Професійна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій. Автореферат дисертації на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук. - К.: Либідь. 1998. -22с.
7. Борщ, Ф. (2015). Кооперативне навчання. Теорія, застосування, ефективність (викладання та навчання, 2-ге вид.). Штутгарт: Колхаммер
8. Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій. Рідна школа.- №9. с. 10-12.
9. Бутз М. Робота в групах: Вибрані статті.-Варшава,1994.-20с.
10. В. І. Шепельова. Принципи організації позакласної роботи
11. Виготський Л.С. Педагогічна психологія.- М.: Педагогіка,1991.-480с.
12. Вознюк О.В. Новітні нетрадиційні методичні напрямки викладання іноземних мов // Теорія та методика викладання філологічних дисциплін : наук.-

метод. матеріали / відп. за вип. О. В. Вознюк. – Житомир : ЖВІРЕ, 2005. – Вип. 14. – С. 69-80.

13. Вознюк О.В. Синергетичний підхід до вивчення іноземних мов // Сайт дидактики Інституту педагогіки НАПН України http://didactics.ucoz.ua/load/materiali/http_didactics_ucoz_ua_load_materiali_1/voznjuk_o_v_sinergetichnij_pidkhid_do_vivchennja_inozemnikh_mov/1-1-0-152

14. Гавриш І. В. Інноваційні процеси - невід'ємна ознака освітнього українського сьогодення. Теорія і практика упр. соц. системи: психологія, педагогіка, соціологія. - 2—1.- № 1 с. 66-71.

15. Гаркуша В.В. Формування навичок спілкування і комунікативних здібностей у процесі особистісно-орієнтованого навчання усного іноземного мовлення. Автореферат.- НДІ психології України -К.,1992

16. Громова О.Я. Організація парної та групової роботи на уроці іноземної мови [Електронний ресурс] Режим доступа: www.rudocs.exdat.com/docs

17. Гохлернер М.М. Проблеми підвищення ефективності в навчанні іноземної мови. - «Іноземна мова в школі», 1993, № 3.

18. Гуманкова О.П. Заглиблюючись у світ науки. // Іноземні мови в навчальних закладах. 2003. -№1. с. 100-103.

19. Гурова Н.В. Ігри та ігрові прийоми на уроці німецької мови. // Німецька мова в школі. – 2009. - №2. – с. 6 – 10

20. Довгаль Н.О. Проектна робота на уроках німецької мови в початковій школі. // Німецька мова в школі. - 2010. - №7. - С. 8-9.

21. Денисенко М.П. Принципи комунікативно- орієнтованого навчання: (На прикладі вивчення англійської мови) // English.- 2002.- № 25.-С. 37

22. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 65 с.

23. Житник Б.О. Основи сучасного навчання. Вкладка // Завуч.-2002.- №1.-С.1-8

24. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ під ред.. С.Ю.Ніколаєвої. -Київ "Ленвіт", 2003 –С. 271-273.
25. Інтерактивні методи навчання – запорука розвитку творчої особистості: метод. посібн. / [упор. М. М. Трачук]. – Чернівці, 2013. – 37 с.
26. Капусник В.В. Використання традиційних та інноваційних форм і методів на уроках німецької мови. // Німецька мова в школі. – 2014. – С. 2-3.
27. Карпушина М.Р., Шумило І.С. Використання освітніх інтернетплатформ у навчанні іноземної мови. Інформатизація вищого навчального закладу : зб. наук. пр., Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. Вип. № 903 с.81-87
28. Коваль Т. І., Кочубей Н. П. Інтерактивні технології навчання іноземних мов / Т. І. Коваль, Н. П. Кочубей//Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 7. – С. 25-37.
29. Колкер Я. М., Устінова Е. С., Еналієва Т. М - Практична методика навчання іноземній мові, М: Видавничий центр "Академія", 2005
30. Кравченко Г. Ю. Інноваційний процес у сучасній школі. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб. наук. пр. / Харків, держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. За заг. ред. В. І. Євдокимова, О. М. Микитюка. - Харків, 2002. - Вип. 17.-с. 18-21.
31. Куліковська Ю.С. Навчаємось граючись. Мовні ігри на уроках іноземної мови. // Німецька мова в школі. – 2010. - С. 22–25.
32. Ларіна Є.В. Ігрова вправа як ефективний засіб навчання іноземної мови в школі // Учитель.- 2001.- № 3 С.45
33. Макрідіна Л.О. Використання сучасних технологій у педагогічній діяльності // Початкова школа. – 1995. – № 7. – С. 26-30.
34. Махмутов М. І. Організація проблемного навчання в школі. Педагогіка, 1997. – 270 с.

35. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої.- К.: Ленвіт, 2002.- 328с.
36. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. — К.: ВЦ «Академія» , 2010 . — 328 с.
37. Михайлова Л.Д. Знати іноземні мови – бути успішним у житті! // Німецька мова в школі. – 2014. - №12. – С. 2–5.
38. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов // Іноземні мови.- 2002.- № 1.-С.39-46
39. Новік Л.П. Використання інноваційних технологій на уроках німецької мови в школах нового типу. // Німецька мова в школі. – 2009. – С. 7 – 11.
40. Носаченко І.І. Системний підхід до використання рольових ігор у навчанні // Неперервна професійна освіта: Теорія і практика.-2002.-№2.-С.107-111
41. Побірченко Н.С. Інноваційні підходи до підготовки майбутніх вчителів у контексті реформування системи вищої педагогічної освіти. Рідна школа.- 2003.-№3. с. 5-7.
42. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. -К., 2002. -135с.
43. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – 192 с.
44. Редько В.Г. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. – 2011. – № 8-9. – С. 28-36.
45. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. -К.: Вища школа, 1997,- 415с.
46. Сиденко А.А. Ігровий підхід у навчанні // Народна освіта.-2000.-№8.- С.134

47. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах. Том третій. Київ, видавництво "Радянська школа", 1977 рік, стор. 162 – 175.
48. Тамбовкина Ю.В. Навчання особистісно - орієнтованого спілкування на основі тексту. - «Іноземна мова в школі», 2003, № 5.
49. Ткачова Н. Формування особистості учня у навчально-виховному процесі. - Харків, 2007. – 131 с.
50. Традиції та інновації в методиці навчання іноземних мов: [навч. посіб. для студ. і вчит.] / [за ред. М.К. Колкової]. СПб.: КАРО, 2007. 267 с.
51. Фальтус Р. Приготуватися до роботи в групах. // Робота в групах. Вибрані статті. Переклад з польської - Варшава, 1994, -с.7-14
52. Хвостик Л.І. Розвиток комунікативних здібностей учнів через використання інтерактивних технологій. // Німецька мова в школі. – 2012. – С. 35–38.
53. Цетлин В.С. Реальні ситуації спілкування на уроці // Іноземні мови в школі.- 2000.-№ 3.- С.24-26
54. Ціпан Н.Г. Розвиток комунікативних здібностей учнів при вивченні англійської мови // Іноземні мови. - 2005. - №2. - С. 51-57.
55. Чепурна М. В. Рольова гра - один із основних засобів особистісно-зорієнтованого навчання. // Англійська мова і література. - 2006. - №22-23. - С.17-27.
56. Шабарин М.Ю. Навчання іноземної мови у вихованні особистості. - «Іноземна мова в школі», 1996, № 5.
57. Щербань П.М. Національне спрямування навч.-вих. процесу закладів освіти. //Рідна школа, 2001, - №5. с. 10-13.
58. Ющенко І.В. Упровадження інтерактивних технологій на уроках у початкових класах // Початкове навчання та виховання.- 2010.- № 2. – 2 с.
59. Ярошенко О.Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. -К.: Партнер, 1997, -193с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Schritt 1. Erstellen Sie eine Gruppe mit den Teilnehmern Ihres Projekts. Wählen Sie gemeinsam das Thema (Land) und die Richtung aus, die Sie erkunden möchten.

Schritt 2. Planen Sie die Aktivitäten, die Sie während der Projektstage durchführen werden.

Schritt 3. Suchen Sie mit Hilfe des Internets nach den Fragen und ihren Lösungen, die Ihnen während des Projekts begegnen können

Schritt 4. Tauschen Sie Erfahrungen, Fotos und Gedanken aus Emotionen aus.

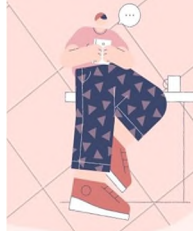
Schritt 5. Vervollständigen Sie am Ende der Projektarbeit alle Unterlagen und bereiten Sie sich auf die Projektpräsentation vor.

Beispiel handlungsorientierte Aufgabe

Carini

REISEN – URLAUB

01 INTERNETRECHERCHE



Reise finden, sich über die Kultur und den Ort informieren

AKTIVITÄTEN 02

Aktivitäten planen und aushandeln
Aktivitäten online buchen



03 IN FOREN

sich über den Urlaub austauschen, Fragen stellen, Tipps geben, Probleme besprechen, interkulturelle Problemsituationen und Lösungen recherchieren und diskutieren



KOMMUNIKATION WÄHREND DES URLAUBS IN FOREN

WhatsApp-Nachrichten an Freunde und Familie schicken, Fotos aus dem Urlaub auf Instagram veröffentlichen und kurz kommentieren.

04



05 ENDE

Fotoalbum oder Collage anfertigen, Urlaubsbilderpräsentation anfertigen und realisieren



pecha

Додаток Б

Wählen Sie die passenden Wörter für die passenden Themen.

Fleischwaren	Gemüse	Gewürze
die Presswurst	der Koblrabi	der Knoblauch
der Lachs	die Bohnen	der Zimt
	das Radieschen	
das Hackfl ...	der Blumenkohl	Die Leberp ...
die Erbse	die Dorsch ...	der Ingwer
		der Kümmel
		die Salbei

Додаток В

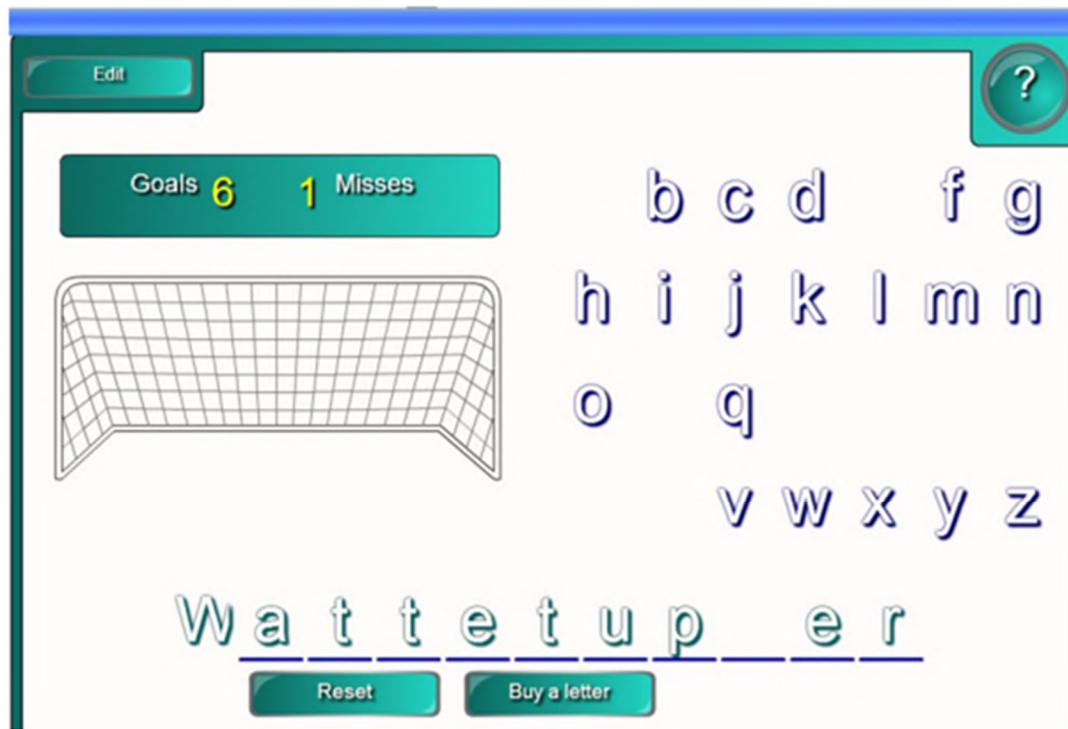
Verwenden Sie die vorgegebenen Wörter, um Sätze zu bilden.

Ich hätte gern...

einen Becher	Milka Schokolade
ein Pfund	Bohemia Sekt
eine Flasche	Schinken
eine Packung	Fruchtojoghurt
150 Gramm	Zitronen
ein Glas	Chio Chips
eine Dose	Tomaten
eine Schale	Bohnen
ein Netz	Orangefruchtsaft
eine Tafel	Quark-Dessert

Додаток Г

Bilden Sie Wörter aus den vorgegebenen Buchstaben



Додаток Д

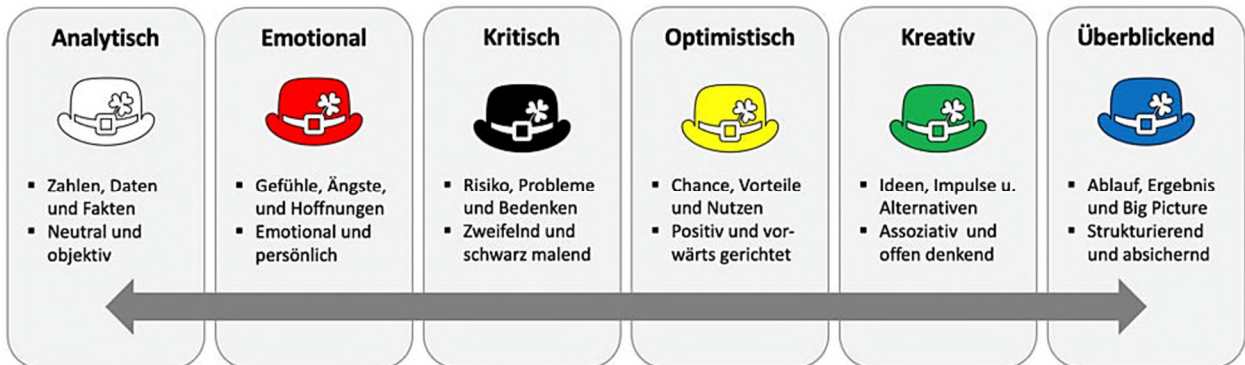
Füllen Sie die Lücken im Text mit Wörtern aus der Referenz

Verkäufer: Guten Tag! Kann ich etwas für Sie tun?
 Kunde: Ich möchte gernEidam
 und.....Schinken.
 Verkäufer: Gerne, darf es sonst noch etwas sein?
 Kunde: Geben Sie mir bitte nochHonig,
Eier und..... Schweinfleisch
 und.....Milch.
 Verkäufer: Ist das alles?
 Kunde: Nein, ich möchte nochAnanassaft,
Sonnenblumenöl,.....Joghurt
 und.....Kiwi.
 Verkäufer: Noch etwas?
 Kunde: Nein, jetzt ist das alles. Ich bezahle schon.

eine Packung	drei Liter	vier Scheiben	
zwei Flaschen	ein Pfund	eine Flasche	
ein Glas	fünf Becher	zwei Stück	250 Gramm

Додаток Е

Während der blaue Hut für den Überblick steht, symbolisiert der gelbe Hut die optimistische Seite, weiß steht für das objektive Sammeln von Fakten, schwarz für Bedenken, grün für das kreative Denken und rot für Emotionen. Dies stellt sicher, dass alle Sichtweisen in einer Diskussion betrachtet werden.



Додаток Є

Ergänzen Sie den Text mit Wörtern aus den entsprechenden Abbildungen

Es ist  . Es  . Überall liegt  .

 lieben den Winter. Sie bauen einen  .

Die Jungen  . Die Kinder  .

Im Park laufen die Kinder  .

Додаток Ж

Ist die Bildung von Gegenwarts- und Vergangenheitsformen ähnlich? Was ist der Unterschied? Haben Sie den Unterschied zwischen den Hilfsverben haben und sein verstanden? Erinnern Sie sich an die Personalendungen von Verben? Was wird mit dem Hauptverb in der Vergangenheitsform gebildet?

arbeiten	Präsens	Präteritum	Perfekt
ich	arbeit- e	arbeit- ete	habe ge-arbeit-et
du	arbeit- est	arbeit- etest	hast ge-arbeit-et
er/sie/es	arbeit- et	arbeit- ete	hat ge-arbeit-et
wir	arbeit- en	arbeit- eten	haben ge-arbeit-et
ihr	arbeit- et	arbeit- etet	habt ge-arbeit-et
sie/Sie	arbeit- en	arbeit- eten	haben ge-arbeit-et